

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs: 600 F per jaar

Postchekrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie: Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

EDMOND PICARD, EEN VEELZIJDIG MAN (1836-1924)

Rede uitgesproken door Mr Alain DE BROUWER, op de plechtige openingszitting van de Conferentie der Jonge Balie te Kortrijk, op zaterdag 9 oktober 1965

Ter inleiding.

Het is goed af en toe binnen te treden in het Pantheon van onze vooraanstaanden. Bij een van deze rondgangen begeleidde mij onze huidige Voorzitter van de Federatie der Belgische Advocaten, Meester Achille De Gryse, die mij deed stilhouden bij een zijner illustere voorgangers, Edmond Picard, stichter van de « Pandectes Belges » en van de « Journal des Tribunaux ».

Ik ben U dankbaar, Meester, voor die halte, want mijn nadere kennismaking met Edmond Picard leerde mij een veelzijdig man kennen.

Zijn biografie alleen is een pagina van onze Belgische geschiedenis. Advocaat, jurisconsult en rechtsfilosoof, journalist, pionier van het socialisme, animator van de Belgische letteren, kunstminner en meer... dit alles was Edmond Picard.

Voor zijn oeuvre staat men als David voor Goliath. Hij stichtte 5 dagbladen, schreef meer dan 3000 artikelen; meer dan 180 werken en 50 inleidingen verschenen van zijn hand.

Bij de opening van dit nieuw gerechtelijk jaar aan onze Balie, komt het mij dan ook als een bijzondere eer voor, een overzicht te mogen geven van de enorme activiteit welke deze veelzijdige man ontwikkelde, op de meest diverse terreinen, zijn geestelijke evolutie te schetsen, even stil te staan bij de etappes in zijn leven, ten einde bij te dragen tot een betere kennis van de grote persoonlijkheid van Picard, wiens levensdoel was:

« Een beter recht, voor een betere wereld. »

I. De scheepsjongen.

Op 15.12.1836 zag Edmond Picard het levenslicht te Brussel, in de Miniemenstraat, in een periode van unionistische vrede. Liberalen en katholieken, die samen en eensgezind de onafhankelijkheid afgedwongen hadden van Koning Willem, stapten nog hand in hand.

Vader Picard, afkomstig uit de streek van de Semois, was achtereenvolgens advocaat, avoué en advocaat. Eveneens professor aan de rechtsfaculteit van de vrije universiteit van Brussel, was hij een pratikerend vrijmetselaar. Zijn vrije tijd besteedde hij graag aan de literatuur en aan de opvoeding van zijn kinderen, twee zonen en twee dochters, die hij scènes liet voordragen uit toneelwerk van de Franse klassiekers, zoals Corneille en Racine.

Zijn moeder was een Vlaamse vrouw uit het Scheldestadje Cadzand, van wie hij een intens religieuze en gemoedelijke opvoeding kreeg.

Hij liep school op het Atheneum in de Twaalf-Apostelenstraat te Brussel, waar het saaie en pedante onderwijssysteem hem met de jaren meer en meer dwars zat. Zijn onafhankelijkheidszin groeide, hij droomde van zijn vrijheid te herwinnen, van weidse zeeën en oceanen, van wereldtochten te maken. Voor zijn gestrengere leraars, was hij de slechte geest van de klas, die met zijn grappenmakerij steeds zocht zijn klasgenoten af te leiden en die derhalve scherp in het oog diende gehouden.

Op een dag in het voorjaar van 1854 liep de maat over! De 17-jarige retoricastudent kreeg vier uur schoolblijven, omdat hij het aangedurfd had in volle klas, als titel van opstel voor te dragen: « Discours de Saint Eloy au bon roi Dagobert, pour l'exhorter à remettre sa culotte à l'endroit ». Dit was teveel! Bij het einde van de les zegde hij in stilte vaarwel aan de school en spoorde naar Antwerpen.

De jonge Picard, die voorbestemd was voor de Balie, liet zich aanmonsteren als scheepsjongen op het koopvaardijship « Vasco de Gama », dat op 2.3.1852 het anker lichtte naar Buenos Aires. Zijn wanhopige vader, die hem in allerijl nagereisd was, kon hem niet afbrengen van zijn koppig besluit.

Het zeemansleven werd echter geen pleziertocht voor de jongeling uit de Brusselse bourgeoisie, maar een werkelijke lijdensweg, waarvan hij later een aangrijpend beeld geschilderd heeft in zijn novelle « l'Amiral ».

Hij werd er dadelijk geconfronteerd met het zeemansleven van toen. Naast de andere leden van de bemanning, meestal uitschot van de maatschappij, leerde hij het harde labeur, de groote angsten en gevaren, welke de zeeman van toen voor een hongerloon moest verduren tijdens de maandenlange zeetochten. Het was nog de tijd dat het zeil de motor verving.

In den beginne schreef hij aan zijn ouders dat het ellendig bestaan van de zeeman hem ten zeerste geschokt had, « dat hij op het punt gestaan had om terug te keren, maar dat hij tenslotte bleef om zich te harden. »

Op de terugtocht werd hij aangetast door typhus en werd maandenlang aan het ziekbed gekluisterd in een hospitaal te Staten-Island (New York).

Samen met zijn broer Emile, doorkruiste hij vier jaar lang, zeeën en oceanen, op verschillende schepen. Op een dezer zag hij, hoe men de Europese immigranten naar Amerika als vee opstapelde in het ruim, hoe een groot deel onderweg stierf van ziekte en uitputting, zonder dat kapitein noch bemanning zich over hun lot bekommerde.

Kortom, hij zag en beleefde gedurende al die jaren alles wat de mensen uit zijn rang en stand niet zagen noch beleefden.

Als een bekroning voor zijn uithoudingsvermogen, overhandigde het Ministerie van Buitenlandse Zaken op 31.12.1856, na examen, aan de onverschrokken scheepsjongen het brevet van 2e luitenant ter lange omvaart.

De 2e luitenant is echter nooit in functie getreden, het brevet ging de schuif in en Picard besliste plots rechtstudies aan te vatten aan de Vrije Universiteit van Brussel. Nieuwe jeugdbevlieging? Neen, de zeeman voelde dat een grootse taak voor hem was weggelegd: een eind stellen aan de uitbuiting van de arbeider en hem een menswaardig bestaan verschaffen.

Een romantische en diep godsdienstige jongeman was van wal gestoken. Een geharde, realistische man zette voet aan land. Zonder precies te weten waarom, verloor de universitair alle interesse voor godsdienst, voelde zich aangetrokken door het positivisme van August Comte en werd een vrijdenker. Het onderwijs scheen hem zoals vroeger al te academisch, wat hem echter niet belette op een schitterende wijze zijn einddiploma te behalen in 1860.

II. Een schitterend debutant.

1. Hetzelfde jaar nog liet hij zich inschrijven aan de Balie van Brussel en gaat in de leer bij Jules Lejeune, onder wiens impuls later de wetten tot stand kwamen op de landloperij, het gevangeniswezen, de voorwaardelijke veroordeling en de zedelijk verlaten jeugd.

Zijn patroon heeft als jurist en als kunstminner een grote invloed op hem uitgeoefend, heeft hem lange jaren met zijn raad ter zijde gestaan en heeft hem aangezet tot het schrijven van zijn eerste rechtsgeleerde werken. Uit dank, zal Picard hem later zijn novelle « Le Juré » opdragen, waarin op de eerste bladzijde te lezen staat: « Avocat, vous m'avez inspiré le goût des vérités juridiques, artiste, le goût des beautés littéraires. »

De eerste jaren ging het de jonge advocaat niet voor de wind! Waar hij beschikte over een briljant talent, bezat hij geen volle en dragende stem, wat hem ten zeerste hinderde in zijn pleidooien. Doch met de wilskracht van een Demosthenes, wist hij zich met de jaren te vervolmaken, zodat hij in zijn volle bloei een ge-

duchte spreker werd, zowel aan de Balie, als voor zijn politieke tegenstanders.

De rechtspraktijk alleen volstond de jonge advocaat niet. Hij droomde ervan, evenals zijn vader, professor te worden aan de vrije universiteit van Brussel. Na zijn inschrijving op de Tabel van de Orde, droeg hij op 21.5.1864 zijn aggregaatsthesis voor, onder het rectoraat van Altmeyer: « La certitude dans le droit naturel ». De rechtsfilosoof ontwaakte in hem.

2. Kort daarop trad hij in het huwelijk met de zuster van zijn vriend Xavier Olin, met wie hij enkele jaren nadien zijn eerste twee monografieën geschreven heeft: « Traité des brevets d'invention et de la contre-façon industrielle » (1866) en « Traité usuel de l'indemnité due à l'exproprié pour cause d'utilité publique » (1867).

Het is ternauwernood te geloven dat de jonge advocaat, die zich in de eerste jaren van zijn loopbaan moest bekwamen in de praktijk en de rechtstudie, over het nodige talent reeds beschikte om een reeks gespecialiseerde werken te schrijven.

Op raad van zijn patroon schreef hij samen met Duchaine: « Le manuel de la profession d'avocat » (1869), het eerste werk over de rechten- en plichtenleer van de Belgische advocatuur, waarin de auteurs de nadruk gelegd hebben op de belangrijke rol van de advocaat als medewerker van onze Hoven en Rechtbanken en de onafhankelijkheid van de advocaat onderlijnd hebben bij de uitoefening van zijn beroep.

Het werk schetst achtereenvolgens de historie van de Belgische Balie vanaf de onafhankelijkheid tot in 1869, de verschillende wetgevingen omtrent de advocatuur, de organisatie en discipline, de rechten en plichten, om te eindigen op een serie raadgevingen bedoeld voor hen die zich zoeken te vervolmaken in het beroep.

Het is interessant heel even stil te staan bij een paar immuniteiten van de advocaat, zoals, het pleiten met de baret op het hoofd, privilege dat heden ten dage praktisch in onbruik gevallen is. Vroeger nam de pleiter het woord, nadat de rechtbank gezegd had « advocaat, zet uw baret op » — couvrez-vous, avocat — waar dit heden ten dage vervangen is door: « Meester, u hebt het woord. »

Minder gekend bij onze jonge confraters is misschien het privilege van de advocaat geloofd te worden op zijn woord. Wanneer er betwisting ontstaat over teruggave van medegedeelde stukken, kunnen advocaten elkaar hierover de gedingbeslissende eed niet opdragen.

3. De intrede van Picard aan de Balie ging ook gepaard met zijn intrede in het politiek leven. Sinds 1847 waren de liberalen aan het bewind, onder de leiding van de doctrinaire Frère-Orban. Met het liberaal congres van 1846 werd het tijdperk van het unionisme afgesloten. De liberalen kondigden hun programma af: « De Kerk in de Staat en niet de Staat in de Kerk ». Hiermee ving een heftige godsdienststrijd aan tussen de 2 grote partijen.

De jongere vleugel van de partij zag echter het zinloze in van die principiestrijd der doctrinairers, die geen oog hadden voor de grote noden van de arbeidende klasse. Aldus kwam in 1864 « le cercle des rabougris » — naar een smalend woord van Frère-Orban — tot stand, gesticht door 7 jonge Brusselse advocaten, waaronder Charles Graux, Xavier Olin, Paul Janson, Gustave Duchaine... onder de leiding van Picard. Deze liberale progressistische groep nam het op voor de arbeiders, tegen de politiek van Frère-Orban, en publi-

ceerde in het 1e nummer van haar dagblad, « La Liberté », haar programma: scheiding van kerk en staat, vrijheid van drukpers, uitbreiding van het kiesrecht, onderwijs voor de arbeiders.

Hier vangt de loopbaan aan van de «advocaat der armen en minstbedeelden», zoals Emile Vandervelde, Picard postuum zal vereremen.

Twee jaar nadien stelde hij «Het Manifest» op, met als hoofdeis uitbreiding van het kiesstelsel. Het was de geboorteakte van het Belgisch socialisme. Gevolg: hevig protest zowel van katholieke, als van liberale zijde.

In 1870 kwam hij samen met Graux, Buls en Vanderkinderen onder een afzonderlijke lijst op, met het programma van het manifest. Hun tijd was echter nog niet gekomen! Het censitair kiezerskorps, dat nog zeer wantrouwig stond tegenover «de revolutionairen», hield nog angstvallig vast aan zijn geprivilegeerde positie en bezorgde hun een gevoelige nederlaag.

4. 1864 is werkelijk een datum in het leven van Picard! Hij werd advocaat, legde zijn aggregaatsthesis af, huwde, trad in de politiek en vond nog de tijd om zijn intrede te doen in de letterkunde als dichter met «Préface d'un livre imaginaire» (1865) in het conservatief litterair tijdschrift: La Revue Trimestrielle van Potvin en Van Bommel.

Er was sinds de onafhankelijkheid weinig of geen belangstelling voor de letterkunde en de kunst in het algemeen. Het waren de pioniersjaren!

Iedereen spande zich in, vooral de nieuw opkomende burgerijklasse, bestaande uit handelaars en nijveraars, om een patrimonium op te bouwen.

De Franse letteren in België hadden in 1852 dan nog af te rekenen met hun veel beter gekende Franse collega's (Balzac, V. Hugo...), wier werken in België gedrukt werden en tegen een spotprijs verkocht, sinds het verbod van namaak afgevaardigd werd in Frankrijk. Hetzelfde jaar nog stelde een Belgisch-Franse conventie eveneens een einde aan de namaak op eigen bodem. Het zou evenwel nog 2 jaar duren vooraleer deze bilaterale overeenkomst van kracht werd.

III. *Schepper van de Pandectes Belges en uitvinder van het Intellectueel Recht.*

1. Eindelijk zou de lang verwachte droom in vervulling gaan. De leerstoel van Roussel kwam vrij aan de vrije universiteit (1875) en samen met zijn vriend Charles Graux, stelde Picard zijn kandidatuur. Groot moet zijn teleurstelling geweest zijn, wanneer hij deze laatste in zijn plaats benoemd zag. Ten teken van protest, gaf hij dadelijk zijn ontslag als docent. Aan die tegenslag, zegt Alex Pasquier, hebben wij zeer waarschijnlijk de stichting van de Pandectes Belges te danken.

Het werd de eerste Belgische rechtsverzameling, waarin Picard samen met d'Hoffschmidt en enkele vrienden de inventaris opstelde van onze doctrine en jurisprudentie van de voorbije 50 jaar. Bedoeld als een hulde aan zijn land, heeft de auteur van de Pandecten aan de rechtsbeoefenaars een leidraad willen ter hand stellen om hun toe telaten op een vlugge manier de oplossing te vinden van eender welk rechtsprobleem.

Het werd een reuze succes! Met vreugde signaleerde de auteur bij de publicatie van het tweede deel, de sympathie en de aanmoedigingen, die van alle zijden toegestroomd waren. De Nederlandse en de Franse rechtswereld begroetten zijn initiatief met geestdrift.

Het werd een gigantenwerk, waarvan Picard later zelf zegde dat hij het niet zou hebben aangedurfd

had hij vermoed welke afmetingen de Pandecten zouden aangenomen hebben.

De kleine groep van medewerkers groeide uit tot een staf van specialisten die onder zijn leiding werkte. Hij beperkte zich echter niet tot het herzien van alle artikelen, maar verzorgde persoonlijk de inleiding van 24 delen.

Dit alles was nog niet voldoende! In 1886 begon Picard aan een nieuwe rechtsverzameling, les Pandectes Périodiques, of de publikatie van wetten, rechtspraak en rechtsleer vanaf 1880.

De bekroning volgde! In 1912 werd aan zijn rechtsmonument de vijfjaarlijkse prijs voor sociale wetenschappen toegekend.

Het jaar van zijn overlijden verscheen het 117e deel van de Pandectes Belges!

2. Geniale uitvinder van het intellectueel recht, voegde Picard een vierde rechtspraak aan de klassieke Romeinse rechtsindeling in persoonlijk, zakelijk en verbintenissenrecht.

Sluitende en langverwachte oplossing, aldus Lehr, professor van vergelijkend recht en geschiedenis aan de Academie van Lausanne —, die eindelijk perk en paal stelde aan het straffeloos namaken en misbruiken van andermans geestelijke scheppingen.

Reeds lang hield het brevet en de industriële eigendom de aandacht van Picard gaande! Reeds vroeger had hij, samen met Xavier Olin, een werk gepubliceerd over deze materie. Bij verdere opzoekingen ontdekte hij, dat niet minder dan 104 landen, er een verschillende reglementering op nahielden. Samen met zijn broer Emile, burgerlijk ingenieur, zette hij zich aan het werk en, in 1882, verscheen: de «Code général des brevets d'invention», waarin hij de brevettenwetgeving weergaf van deze 104 landen met achteraan synoptische tafels, waarin men dadelijk, per land, kan zien welke brevetten men er kan bekomen, hun duur, de te betalen taxes, de verlenging, aanvang der exploitatie van het brevet en de te vervullen formaliteiten.

Hiermee beantwoordde hij aan een dringende oproep vanwege de industriële wereld, die tot dan toe in de duisternis tastte betreffende zijn doen en laten in eigen en in vreemde landen, waar ze hun brevetten wensten toe te passen.

IV. *Een groot advocaat, een knap jurisconsult.*

De debutant ontwikkelde zich tot een gemoedelijk en cordiaal man! Middelmatig van gestalte en goed gebouwd, had hij een wilskrachtige gelaatsuitdrukking. Zijn oog was scherp en doordringend en in zijn kritische blik scheen er steeds een mengeling te liggen van ernst en spot (naar zijn portret).

Op het Paleis voelde hij zich werkelijk thuis! De Balie was zijn familie. Het recht doen leven in de praktijk, zijn hoofdbekommernis. Hij was werkelijk meeslepend, getuigde later een van zijn eerste stagiairs, Henri Carton de Wiart.

In de bloei van zijn leven zag hij zijn kabinet aanzwellen als een enorm getij! Burgerlijke zaken, handelszaken en beruchte assisenzaken waren zijn deel. Hij was specialist in maritiem recht, en niettegenstaande hij gevestigd was te Brussel, getroostte menig Antwerps reder zich de moeite een ganse reis te ondernemen om hem te consulteren.

Hier terloops een pittige anekdote: Op een bepaalde dag werd hij geraadpleegd door een groep reders in verband met een aanvaring. Picard bekeek de ongevalschetsen en wist dadelijk zijn advies te geven. Vol-

daan, wensten de cliënten zijn honorarium te betalen. Het bedrag klonk hun vrij hoog in de oren en ze vroegen aan de Meester of hij zich niet vergist had. Zonder één woord, duwde hij op de bel en bij het verschijnen van een zijner 6 knechten, zegde hij doodbedaard: «Zet die mensen de deur uit.»

Hij telde Staten onder zijn cliënteel, zoals de onafhankelijke Congostaat, die hem in 1892 vroeg of een soevereine staat het recht had de onbeheerde eigendommen op zijn grondgebied zonder meer in te palmen; waarop hij spitsvondig antwoordde, dat hij als soevereine staat dit recht had, doch dat de uitoefening van dit recht afhankelijk was van een wet, welke haar voorafgaandelijk machtigde deze goederen in te nemen.

Hij had een drukke practijk inzake onteigeningen. Brussel was in volle expansie! De provinciestad werd zich bewust van haar rol als hoofdstad van het land. Er werd onteigend aan de lopende band. Menig onteigende vroeg zich af hoe hij er het maximum kon uithalen. Picard vulde die leemte aan en publiceerde een nieuw werk over onteigeningen: «*Traité général de l'expropriation*» (1876), dat zijn vroeger werk, geschreven met Xavier Olin, kwam aanvullen en verbeteren. Deze monografie werd geschreven naar het patroon van zijn vroegere traité die een zeer goede verspreiding kende: losse stijl en een taal in het bereik van iedereen.

Ook aan beruchte assisenzaken, zoals de zaak Peltzer (1882), ontbrak het hem niet! In deze en in andere zaken toonde hij zich werkelijk de onversaagde Picard, die niet bevreesd was om tegen de publieke opinie in, samen met zijn oud-patroon en andere advocaten de verdediging op te nemen van de gebroeders Peltzer, beschuldigd van moord met voorbedachte rade op een Antwerps advocaat Bernays.

De feiten waren de volgende: Armand Peltzer, industrieel, was de minnaar van de mooie blonde echtgenote van Bernays. Op een gegeven ogenblik was deze laatste er teveel en in opdracht van zijn broer, onder wiens morele dwang hij scheen gestaan te hebben, doodde Leon Peltzer, in volle Wetstraat te Brussel, advocaat Bernays met een revolverschot. De laffe moord lokte bij het volk een hevige reactie van verontwaardiging uit.

Een leger van rijkswachters trok de wacht op rond en in het Paleis bij de berechting van de zaak. Een talrijk opgekomen publiek woonde gepassioneerd de zitting bij, zowel buiten als binnen de gerechtzaal. De zaak verliep in een uiterst gespannen atmosfeer. Verschillende malen dreigde de voorzitter de zaal te laten ontruimen.

Tevergeefs poogde Picard de twijfel te zaaien bij de jury. «Was de jury er wel in geweten overtuigd van dat zijn cliënten de doodstraf verdienden?» De kapitale straf werd niettemin uitgesproken tegen de Gebroeders Peltzer. Ofschoon hij zijn proces verloor, oogstte Picard een enorme publiciteit, die hem in zijn politieke loopbaan ten goede is gekomen. Enkele jaren later gaf dit proces stof tot een nieuwe novelle van zijn hand: «*Le Juré*».

Hij is steeds een voorbeeld geweest van een onafhankelijk advocaat. Ter illustratie mag worden aangehaald zijn uitval op de advocaat-generaal bij de aanvang van zijn pleidooi voor Camille Lemonnier, die vervolgd werd voor zijn te naturalistisch bevonden roman: «*L'homme qui tue les femmes*». Het openbaar ministerie dat, naar de mening van Picard, in zijn rekwisitorium de verdediging met al teveel minachting bejegend had, mocht het volgende horen: «*Sachez, monsieur, que malgré tout cet appareil dont vous faites étalage devant le jury, que malgré cette robe rouge et*

cette hermine, et cette quinquaillerie de décorations, alignées sur votre torse, vous et moi nous sommes ici exactement des égaux.»

Van Meester Henry Van Leynsele, op het ogenblik advocaat aan het Hof van Cassatie, mocht ik twee gelijkaardige anecdoten horen. Bij de aanvang van zijn pleidooi voor de schrijver Georges Eeckhout begon hij als volgt: «*Monsieur l'avocat-général, le réquisitoire que vous venez de prononcer, restera attaché à votre nom comme une casserole à la queue d'un chien.*»

In een andere assisenzaak deed hij alsof hij niet hoorde dat de voorzitter hem het woord verleende. Toen de voorzitter herhaalde dat hij het woord had, scheen hij te ontwaken, draaide zich langzaam om naar de advocaat-generaal en begon: «*Comment, vous êtes encore là? Allez-vous en, allez-vous en...*», dit alles uitgesproken met een scherpe en nogal onaangename stem.

Tegenover zijn cliënteel was de grote meester eerlijk! Over de afloop van hun proces liet Picard zijn cliënteel volgend kwatrijn lezen op de schouw van zijn kabinet:

Pour gagner son procès, il faut
bon juge, bon avocat et bonne cause.
Mais tout cela sert à bien peu de chose
quand bonne chance fait défaut.

Aan de Balie bekleedde hij steeds de voornaamste functies, achtereenvolgens voorzitter van de Conferentie der Jonge Balie, van het bureel der kosteloze rechtspleging, lid van de tuchtraad, voorzitter en erevoorzitter van de Federatie der Belgische Advocaten, werd hij in 1881 benoemd tot advocaat bij het Hof van Cassatie, waarvan hij de stafhouder werd op 62-jarige leeftijd.

Ondertussen vond de jurisconsult nog de tijd om belangrijke juridische werken te schrijven, waaronder enkele voornamelijk kritische studies.

«*La confection vicieuse des lois en Belgique*» (1881), waarin hij van leer trok tegen de manier van wetten maken in ons land. In plaats van dit werk door leken te laten verrichten, zou men er beter aan doen de wettenmakerij toe te vertrouwen aan een organisme, bestaande uit ere-magistraten, die zeker beter werk zouden verrichten.

«*Le juge unique*» (1887), waarin hij onze rechterlijke organisatie bekritiseerde. In de lagere rechtbanken is er over het algemeen een tekort aan magistraten, in de hogere een teveel. Picard werpt zich op als een voorstander van de enige rechter, systeem dat hij economischer, rationeler en effectiever achtte.

«*Les juridictions administratives*» (1880) zijn uitzonderingsrechtbanken, aldus de auteur, die onverwijld dienen afgeschaft. De procedure is er eindeloos traag en dikwijls wordt op een discriminatoire wijze recht gesproken door onbevoegden, waartegen geen beroep mogelijk is. Daarom deze taak niet toevertrouwen aan beroepsmagistraten?

Zijn drukke en veelzijdige activiteit noodzaakte hem, af en toe even wat verpozing te zoeken. Buiten de zomervacantie, die hij meestal doorbracht in zijn geliefkoosde Ardennen, ondernam hij enkele avontuurlijke reizen. De zeeman moet in hem herleefd zijn! Midden het gerechtelijk jaar (4.12.1887) trok hij als reisgenoot van baron Whetnall, pas benoemd ambassadeur te Tanger, naar Algerië. Hij bezocht ook de onafhankelijke Congostaat (1896). In Europa boeide hem vooral Zwitserland, waar hij de Mont-Blanc beklom.

Ieder van deze reizen werden het voorwerp van een verhaal: «*El Moghreb Al Aska*», «*En Congolie*», «*Monseigneur le Mont Blanc*». Over zijn excursies in de

Ardennen pende hij «Les hauts plateaux des Ardennes» (1883).

V. *Le Journal des Tribunaux.*

Met een groep advocaten van de Brusselse Balie stichtte Picard in 1881 de «Journal des Tribunaux», het eerste juridisch tijdschrift met nationaal karakter. De hoofdbekommernis van de stichter was de onwetendheid en de vooroordelen van het publiek ten opzichte van de rechtsmacht te helpen uit de weg ruimen, door iedereen in de gelegenheid te stellen wekelijks kennis te nemen van de meest interessante uitspraken van onze Hoven en Rechtbanken, van de bespreking van wetteksten, van rechtsgeleerde studies, van het leven en de benoemingen aan de Balies en in de Magistratuur, enz.

Door het opengaan van de deuren van onze rechtswereld, door het verlenen van vrije toegang aan ieder rechtsonderhorige, hoopte Picard meer begrip en eerbied te doen ontstaan voor het recht en zijn beoefenaars.

Een lovenswaardig initiatief dat uitging van iemand die gans zijn leven belangstelling vertoonde voor de mensen rondom hem.

VI. *Les scènes de la vie judiciaire.*

In het kader van zijn sociaal programma, heeft de rechtsbeoefenaar een viertal novellen geschreven voor het grote publiek, waarin achtereenvolgens aan de beurt komen: de advocaat en zijn nobele taak, het recht en zijn oorsprong, het arbeidsrecht, het rechtsonderwijs. Deze novellen verschenen afzonderlijk en werden later samengebundeld en gepubliceerd onder de benaming «Les scènes de la vie judiciaire» (1895).

Een eerste novelle verscheen onder de benaming «Paradoxe sur l'avocat» (1879), waar de oudere en ervaringrijke advocaat en leermeester, zijn stagiair in vertrouwen neemt en hem de vraag stelt of het mogelijk is voor een advocaat, die steeds maar het tegenovergestelde van zijn tegenstrever moet pleiten, toch een eerlijk man te zijn? De vraag is nog steeds actueel en het antwoord van de leermeester is nog niet veranderd: de advocateneed noemt hij een spijtige en ongelukkige formule. Alle processen immers, behoudens deze waarvan het onrechtvaardig karakter zo in het oog springt, zijn verdedigbaar, zowel als eiser of als verweerder. Hij gaat verder: Een goede rechtsbedeling is onmogelijk zonder een tegenstrijdig debat. Een rechtvaardig vonnis is de resultante van het huwelijk van twee of meerdere pleidooien. Om zijn taak naar behoren te vervullen moet de advocaat over een serie bijzondere talenten beschikken: «enthousiasme, heldhaftigheid en vooral hart en ziel». Om te overtuigen moet hij kunnen pleiten, wat niets anders is dan een bondige en klare uiteenzetting te geven van de zaak... het moeilijkste van ons beroep.

Een tweede novelle draagt de titel «La Forge Rousset» (1880). Voor de eerste maal openbaart zich de rechtsfilosoof, die zijn humanistische opvatting over het ontstaan van het recht verkondigt. Een eremagistraat, op rust in zijn landhuis, «La Forge Roussel», gelegen te Florenville aan de Semois, deelt ons in een diepzinnige en klare monoloog mede, dat het recht een georganiseerde strijd is van de mens tegen de ongebreidelde natuurkrachten. In de natuur heerst de wet van de sterkste, dus van de ongelijkheid. Het recht nu, dat als doel heeft de zwakke te beschermen tegen de sterke, kan onmogelijk uit de natuur zelf voortspuiten. Het is dus de mens zelf die, in zijn drang naar zelf-

behoud, het recht in het leven heeft geroepen om het geluk van ieder individu te waarborgen en het maatschappelijk samenleven mogelijk te maken.

In een derde novelle «L'Amiral» (1883) werpt de advocaat een terugblik op zijn vier jaar zeemansleven. Een harde tijd, waar hijzelf het onmenselijk bestaan van de arbeider geduld heeft, waar hijzelf voor een belachelijk loon uitgebuit werd door de liberale economie.

Het is de verdediger van de economisch zwakkere die aan het woord is, die aan de hand van zijn persoonlijke belevenissen de aandacht van de burgerij heeft willen trekken op de schrijnende sociale wan-toestanden van de arbeidende klasse, waarvoor op dat ogenblik weinig of niets gedaan werd. Het is een pathetische oproep tot begrip en interesse voor de noden van de minstbesteden. Het zal echter nog wel 10 jaar duren vooraleer de arbeiders medezeggenschap zullen krijgen in het staatsbestaan.

«Mon oncle, le jurisconsulte» (1884) komt die reeks van vier novellen sluiten. De student is het dorre onderwijssysteem van zijn tijd niet vergeten. Hij stelt vast dat hierin nog steeds geen verandering is gekomen. Teneinde gehoor te vinden, laat Picard, zoals in zijn overige novellen, een gezaghebbend personage aan het woord. Ter gelegenheid van een souper aangeboden door een stafhouder aan de leden van de tuchtraad van zijn Balie, vertelt deze laatste hoe hij advocaat geworden is, dank zij de praktische lessen in het recht, van zijn oom. Zodoende vervolgt de stafhouder, zou de Professor, in plaats van de jonge kandidaten dorre en niet tot de verbeelding sprekende syllabussen en wetteksten in te pompen, er veel beter aan doen zijn leerlingen een rechtsonderwijs te geven, aan de hand van praktische voorbeelden. Iemand neemt een huurrijtuig om zich naar een bepaalde bestemming te begeven... Welke rechten spruiten hieruit voort, voor de eigenaar en de huurder? Op dit ogenblik wist de auteur waarschijnlijk nog niet dat hij elf jaar later zelf zijn onderwijssysteem in de praktijk zou kunnen omzetten... en met succes trouwens.

Zijn vier novellen hebben destijds zowel in binnen- als in buitenland een groot succes gekend en een ruim publiek bereikt, waarvan de talrijke herdrukken getuigen, welk ieder van deze werken gekend heeft. «Paradoxe sur l'avocat» kende zelfs een Russische vertaling dank zij Michel Ketteytz, advocaat bij het Hof van Beroep van Moskou (1898).

VII. *Een pionier van het socialisme.*

1884 was het jaar van een belangrijke bewindsovername. De liberalen die 20 jaar praktisch ononderbroken het roer in handen hielden, werden opgevolgd door de katholieken die aan bod bleven tot de aanvang van de eerste wereldoorlog.

Picard progressist werd radicalist! Samen met Graux en Buls stichtte hij het dagblad «La discussion». Zijn vrienden van de «Cercle des Rabougris» keerden voorzichtig terug naar het gematigd liberalisme, terwijl hij nu openlijk uitkwam voor zijn politiek geloof. In een aantal brochures en in zijn «Carillon des grelots progressistes» (1884) verweet hij katholieken en liberalen hun kortzichtigheid, hij maande hen tevens aan hun godsdiensttwisten te staken, de dringende sociale problemen aan te pakken en het volk, arbeidsrecht, degelijk onderwijs en kiesrecht te verschaffen.

Twee jaar later kwam de «Belgische arbeiderspartij» tot stand, waarvan Picard onmiddellijk lid werd. Aan het hoofd van een groep jongeren predikte Vandervelde de opstand bij de arbeidende klasse, tegen de regering,

die hun eisen niet inwilligde. Algemene stakingen braken overal uit en in 1892 werd de eerste overwinning geboekt: algemeen stemrecht, getemperd evenwel door het meervoudig kiesstelsel. Het zal nog duren tot de wet van 7.2.1921 vooraleer het volledig algemeen kiesrecht er door kwam.

In deze periode van sociale woelingen pleitte Picard voor het Assisenhof van Bergen, «Le grand complot», de ophefmakende zaak van 27 stakers, die beticht werden van een socialistisch-republikeins complot tegen het wettelijk gezag. In tegenstelling met de zaak Peltzer, manifesteerde het volk nu voor het Paleis ten voordele van de beklagden. Jules Destrée, een van zijn medepleiters, vertelde later hoe Picard zijn schitterend pleidooi eindigde met de pathetische uitroep «acquittez les, Messieurs, et allez légiférer...» doelend op de arbeidswetgeving welke hoogst nodig tot stand moest komen. De indruk door Picard gemaakt was zo overweldigend, dat de 15 andere advocaten, die na hem het woord nog moesten nemen, eenvoudig afzagen van hun pleidooi.

In diezelfde periode stond Picard de partij terzijde door het houden van meetings voor de arbeiders, wat de advocaat bij het Hof van Cassatie in 1893 eens twee dagen gevang kostte. Picard nam de zaak nogal luchtig op en bezorgde ons van zijn wedervaren in het gevang een pittig verhaaltje: «48 heures de pistole». De toenmalige burgemeester van Brussel, Buis, die een streng samenscholingsverbod had afgekondigd, teneinde de rust in eigen stad te bewaren, werd in volle straat neergeslagen door een onbekende. Picard, die de avond te voren een opruiende meeting had gegeven, werd als de verantwoordelijke aangezien en om 7 uur in de morgen werd hij afgehaald en opgesloten in het gevang «des petits Carmes» te Brussel.

Daarnaast stelde hij zich ten dienste van zijn partij door politieke geschriften te publiceren ter intentie van de burgerij, zoals zijn «Comment on devient socialiste» (1895), geschreven onder de vorm van een dialoog waarin hij de revendicaties uiteenzette van de arbeider. De overvloed van de rijken zou moeten dienen om de noden van de armen te lenigen. Doch het was andersom. De arme moest honger lijden om de luxe van de rijke te betalen, en dat moest veranderen, aldus Picard. Hetzelfde jaar publiceerde hij daarnaast de apologetica van de jonge socialistische partij «Le Sermon sur la Montagne et le socialisme contemporain» (1895).

De partij was haar pionier dankbaar en bood hem bij de verkiezing van 1897 de senaatszetel aan voor Henegouwen. De senator maakte dankbaar gebruik van de jurist, legio waren zijn tussenkomsten bij de besprekingen van wetsontwerpen en wetsvoorstellen, vooral waar het civiel recht betrof.

De senator vergat ook zijn Vlaamse afkomst niet bij de bespreking van de gelijkheidswet, waarbij het Nederlands als officiële taal op gelijke voet zou gesteld worden met het Frans. Te dier gelegenheid bepleitte hij de zaak van het Vlaamse volk, dat logischer wijze en eerlijkheidshalve diende behandeld te worden op voet van gelijkheid.

VIII. De nieuwe universiteit van Brussel.

De interesse van de arbeider van het eerste uur beperkte zich tot het zuiver politiek terrein. In 1894 stichtte hij in zijn geboortehuis de nieuwe Universiteit van Brussel, als tegenhanger van de Vrije Universiteit. Een oude droom ging in vervulling. Bij de aanvang ontbraken echter de nodige fondsen, maar enkele

maanden nadien reeds verleenden talrijke professoren hun kosteloze medewerking en een som van 60.000 fr. werd verzameld.

Picard doceerde er zelf een deel van het Burgerlijk recht, de historische inleiding tot deze materie en de encyclopedie van het recht. De professor paste er de onderwijsmethode toe, die hij voorgestaan had in «Mon oncle, le Jurisconsulte». Hij doceerde een levendig recht onder dialoogvorm en bracht zijn studenten de rechtsprincipes bij, door beroep te doen op hun verbeelding en hun eigen ervaringen.

IX. Animator van een sociale kunst.

Tot nu toe was de kunst uitsluitend een privilege geweest van de begoede klassen. De kunstbeoefenaars schiepen enkel een kunst die in het bereik lag van en die slechts kon begrepen worden door de kultuurmensen. In de literatuur propageerde men een kunst voor de kunst, waar het hoofdaccent gelegd werd op de vorm. De toestand in de Franse letteren in België was in tegenstelling met de Vlaamse letteren, die reeds een volksschrijver hadden in de persoon van Conscience.

Picard wilde hieraan een einde stellen. Ook het volk had recht op een cultuur! In die gedachte schreef hij reeds zijn «Scènes de la vie judiciaire», dat alhoewel vulgariserend, toch bestemd was voor een rijper publiek.

Hij wilde echter meer doen op literair plan. In 1881 stichtte hij het tijdschrift «l'Art Moderne» als een nieuw literair bewind, waarin hij terzijde werd gestaan door Octave Maus, Eugène Robert, Victor Arnould, Camille Lemonnier... In zijn eerste nummer verscheen zijn programma: Het bevorderen van de Belgische Letterkunde, het uitbrengen van een gezonde kritiek, het socialiseren van de kunst en het schrijven in een eenvoudige taal. Picard wenste een letterkunde te bevorderen waarin aandacht besteed werd aan onderwerpen die iedereen konden boeien, in een taal voor iedereen toegankelijk.

De reactie bleef niet uit. Het jaar was nog niet om of een nieuw litterair tijdschrift kwam tot stand, «La jeune Belgique» in oppositie tegen la «bande à Picard». Een jonge dynamische groep onder leiding van Max Waller, bond de strijd aan voor het behoud van een «kunst voor de kunst».

Aanvankelijk waren de betrekkingen tussen de twee oppositiegroepen vrij cordiaal. Er werd zelfs een gemeenschappelijk literair tijdschrift gesticht «La Revue Moderne» (1882) onder het patronaat van Picard.

Diverse factoren werkten enkele jaren nadien de breuk in de hand. Max Waller en zijn groep konden het leiderschap van Picard niet langer verdragen, die op dat ogenblik zowel aan de Balie als in de politiek tot volle ontplooiing was gekomen. Het publiek en de literaire kritiek beschouwde de groep Picard als de eerste goden, de andere slechts als tweederangs goden.

Rechtstreekse aanleiding daartoe was een gloedvolle rede voor een sociale kunst, gehouden door haar animator op een banket ingericht ter ere van Camille Lemonnier, als protest tegen de jury, die deze laatste de vijfjaarlijkse prijs van de Belgische letterkunde geweigerd had voor zijn werk «Belgique».

Een homerische strijd ontbrandde tussen de antagogen Picard en Giraud, hevig tegenstander van de sociale kunst. In het nummer van 2.3.1884 van «L'Art Moderne» opent Picard de vijandelijkheden: «Vous demandez la bataille, Monsieur, bataille il y aura. Rien ne m'est plus agréable. J'y vais comme à une kermesse.»

1885 kende het hoogtepunt van de literaire strijd. Na het verschijnen van Picard's «Veillée de l'huissier»

publiceerde «La Jeune Belgique» een beledigend artikel aan het adres van de auteur. Het kwam zelfs tot handgemeen. Picard ging Giraud op straat opwachten en gaf hem een flinke rossing. Waarop deze laatste hem uitdaagde tot een duel met het pistool. Het duel eindigde zonder schram!

De polemieken luwden, doch zouden voor een laatste maal oplaaien bij het verschijnen van «L'Anthologie des auteurs belges» (1887), samengesteld, in opdracht van de Regering, door Picard, Lemonnier en Verhaeren. Max Waller aanzag dit als een officiële erkenning van de nieuwe kunst, en, gebelgd, lanceerde hij hierop een hevig schimpeschrift aan het adres van Picard, waarin deze laatste noch min noch meer uitgeschilderd wordt voor «budgetverslinder».

Niets kon echter nu nog de loop van de nieuwe beweging stuiten, die na de dood van Waller in 1889 een versneld tempo aannam. Op dit ogenblik, zegde François Vermeulen, was de ommekeer in de Franse letteren in België reeds een feit geworden.

X. Antisemit.

In zijn trilogie «Synthèse de l'Antisémitisme» «Contribution à l'étude des origines du Christ» en «La Bible et le Coran» (1893), waarschuwde de 59-jarige Picard zijn tijdgenoten voor het semitisch gevaar. Volgens hem hebben de Joden overal de sleutelpositie van de kapitaalmacht in handen, waardoor ze ons beheersen en parasiteren. Het enige middel om hieraan een einde te stellen, is hen op een vreedzame manier te verwijderen, van alle voorname functies.

Hij neemt de geschiedenis der Joden ter hand en komt tot de conclusie dat de Hebreeuwse beschaving zich kenmerkt door overheersingszucht en wreedheid. Zie de geschiedenis van Jezus, die volgens hem geen Jood was. Hij betaalde zijn strijd tegen de Mozaïsche wet met de dood.

Niettegenstaande een Jezuit, met name Delattre, het antisemitisme van Picard weerlegde en aantoonde dat zijn vooropgezette principes niet wetenschappelijk verantwoord waren, bleef hij hardnekkig op zijn standpunt.

In zijn vooroordelen tegenover de Joden ging Picard al te ver. Tijdens het verloop van het proces Dreyfus in Frankrijk verklaarde hij dat men zich niet diende te bekommeren om het lot van een Jood, zelfs al was hij onschuldig!

Men vraagt zich af hoe het antisemitisme te verklaren valt bij een man, die zijn leven gedurende steeds blijk had gegeven van eerbied tegenover zijn medemens. Was het een vijandigheid tegenover de geldmachten, die destijds meestal in handen van Joden waren, een persoonlijke vete, zijn anders-zijn dan anderen? Volgens een van zijn nakomelingen, — Mevrouw Sacré Olin — was het antisemitisme van Picard deels louter cerebraal, deels ingegeven door de Joodse geldmacht van zijn tijd.

XI. *Le droit pur.*

Waar Picard actief was op de meest diverse terreinen, voelde hij zich het best thuis in het domein van het recht. De filosofie van het recht had hem gans zijn leven geboid. Twintig jaar bijna waren voorbijgegaan sinds de rechtsfilosoof zich voor het eerst geopenbaard had, in «La Forge Roussel». Op het hoogtepunt van zijn loopbaan maakte hij zijn geestelijk testament ten voordele van en uit erkentelijkheid voor de mensheid die hem voortgebracht had.

«Le droit pur» werd zijn levenswerk, een wetenschappelijk en diepdoordachte synthese van meer dan veertig jaar rechtspraktijk, opzoekingen en bedenkingen. De professor van de nieuwe universiteit, was hem in het raam van zijn cursus van encyclopedie, flink ter hulp gekomen bij het ordenen van zijn ideeën.

Dit werk is een originele en harmonieuze fusie van materies, die hij reeds vroeger behandeld had, zoals onder andere de 4-voudige indeling van het recht, het rechtsonderwijs, oorsprong en doel van het recht, maar die door de tot levensrijpheid gekomen auteur, herwerkt, aangevuld en vernieuwd werden.

Origineel was de nieuwe terminologie uitgedacht door de auteur. Voor het geheel van abstracte en blijvende rechtsprincipes die het recht beheersen, schreef hij de term «droit pur», die hij verkoos boven filosofie, geest van het recht, eerste principes of grondslagen van het recht. «Juricité» is een eigen benaming voor het rechtsfenomeen of het recht in zijn entiteit.

Zijn theorie over de oorsprong van het recht scheen een verandering ondergaan te hebben sinds «La Forge Roussel». Picard had zijn humanistische opvatting van het recht verlaten om nu te gaan aanleunen bij de filosofie van August Comte. Recht is de resultante van de menselijke waarnemingen van het externe en interne leven der natuur.

De rechtswetenschap is, zegt Picard, de meest humane wetenschap, die als doel heeft de rechtsprincipes te distilleren uit de realia, die ze waarneemt in de natuur.

Het levenswerk van Picard moet dan ook gezien worden als een vertolking van zijn levensdroom; een bijdrage voor een beter recht, een beter recht voor een betere wereld.

XII. *Rustiger jaren.*

De eerste symptomen van levensmoeheid tekenden zich af. «Fatigue de vivre» (1903) zal het onderwerp worden van een nieuw werkje. Het enorme arbeidsrad verminderde zijn vaart. Picard verliet het majestatisch herenhuis gelegen aan de Guldenvlieslaan, dat hij openstelde voor zijn vrienden, de kunstenaars. Het prinselijk verblijf werd herdoopt in «La Musée d'art».

Hij nam zijn intrek in een eenvoudige woning in de Hertogenstraat en zegde vaarwel aan het openbaar leven. Hij keerde terug tot het eenvoudige leven. «Vie simple» (1894) waaraan hij enkele jaren terug reeds een ode had gewijd. In het nummer van 9.8.1907, van «Le Peuple» nam hij afscheid van zijn lezers. Hij verliet de partij, die hij te politiek en te conformistisch achtte. Hij werd voor de laatste maal gezien in het Volkshuis te Brussel, waar hij aan het slot gekomen van zijn conferentie over Lafontaine, de fabel voordroeg van «Le chien et le loup». Na lectuur van het laatste vers, «maître loup s'enfuit...» nam hij zijn tas en verdween voor goed.

XIII. «Confiteor»... een terugblik.

Naar aanleiding van het grootse huldebetoon dat hij van de Brusselse Balie in ontvangst mocht nemen in 1901, schreef hij hetzelfde jaar «Confiteor» waarmee hij niet tot doel had zijn leven als voorbeeld te stellen, maar dat hij als een document wilde nalaten voor hen die steeds belang in hem hadden gesteld.

In zijn gedenkschrift schetst de 65-jarige Picard zijn evolutie en zijn opvattingen over Vaderland, Godsdienst, Recht, Politiek, Kunst en Liefde en het waarom.

Een interessant en leerrijk document bij de studie van zijn leven, werk en ideeën.

Wij kennen nu zijn ideeën en hun evolutie en moeten hier niet meer bij stilhouden. Enkel zijn opvattingen over land en volk vragen nog even onze aandacht. Wij weten dat de schepper van de « *Pandectes Belges* » zijn rechtsmonument opgedragen heeft aan zijn land. Picard bezat nationaal bewustzijn. Zijn vaderlandsliefde ontstond tijdens zijn zwerftochten op zee. Picard, van Vlaamse-Waalse afkomst, was een Belg, een unionist, die in het bivalent karakter van de Belgische ziel de sterkte zag van ons volk.

XIV. Een vernieuwing op toneelgebied.

Ook op toneelgebied liet de baanbreker van zich horen. Reeds vroeger in zijn « *Discours sur le Renouveau au théâtre* » kwam Picard in opstand tegen het groot spektakel ingevoerd door Sardou, tegen het melodrama, de versificatie van Coppée en Sylvestre, tegen het lichtzinnig en waardeloos vaudeville, tegen het somber en fatalistisch toneelwerk van Wagner en Ibsen. Kortom tegen de uitwendige dramatische actie, die de belangstelling van het publiek van zijn tijd trok. Picard kwam met een toneel voor de dag, waar de innerlijke actie op het voorplan kwam door het uitbeelden van een zielsgesteltnis, een passie, een gedacht, een levensprobleem, onder de vorm van dialoog en zelfs van monoloog, met verwaarlozing van het uiterlijk vertoon.

In al zijn stukken vindt men praktisch de strijd terug van de mens tegen het onzichtbaar en steeds dreigend noodlot onder de gedaante van de dood. « *Fatigue de vivre* » - « *Psyché* » van de ouderdom en haar onvermijdelijke fysieke en geestelijke verzwakking - « *Le Mutilé* » van een dwanggedachte die tot zinsverbijstering en zelfmoord leidt. - « *Le Juré* ».

Zijn toneelwerk schijnt ten zeerste gecontroleerd te zijn geweest door zijn tijdgenoten. Zoals alle nieuwe ideeën, kende zijn toneel vóór- en tegenstanders. Het valt echter gemakkelijk te begrijpen dat een stuk zoals zijn « *Juré* »-novelle die hij later in een toneelstuk omwerkte geen bijval kon genieten bij het grote publiek. Alle personages worden er vertolkt door één speler, toneelvorm die vrij monotoon is en de toeschouwer moeilijk kon boeien. Zijn « *Ambidextre Journaliste* », waar hij de regel van het klassieke toneel wel eerbiedigde, in 1905 voor het eerst opgevoerd te Oostende, kwam wel het meest in de kijker. De auteur die zijn publiek wilde waarschuwen tegen het gevaar van de perswereld, lokte bij deze laatste een hevig protest uit, door een weinig vleizend portret te schilderen van de journalistiek. Zijn hoofdpersonage, Chabrevière, mislukt advocaat en aan lager wal geraakt, werd een journalist, die er niet voor terugschrikte zijn pen te hanteren voor eerroof en andere oneerlijke praktijken.

XV. Philosophie de l'à peu près.

Picard werd 72 jaar oud; de avond van zijn leven was gevallen. De oude zeeman wierp van op de achterplecht van zijn boot, die havenwaarts keerde, een blik op « *son viril voyage* », zoals hij zijn leven betitelde.

Wat een evolutie had hij doorgemaakt! Vurig katholiek in zijn jeugd, werd de universitair een enthousiast rationalist, die zich volledig inzette voor het geluk van de mensheid.

Met de opkomst en de ontplooiing van de wetenschap in de aanvang van de 19e eeuw, geloofde hij, zoals velen van zijn tijdgenoten, dat de wetenschap er zou

in slagen alle levensgeheimen op te lossen en een paradijs op aarde te brengen. Het socialisme beloofde in zijn debuut een wereldoverspoelende beweging te worden.

In het laatste kwart van de 19e eeuw zag hij echter hoe diezelfde wetenschap opnieuw tot stilstand kwam. Hoe nieuwe twijfel en onmacht oprezen tegenover de complexiteit van het leven. Hij zag hoe zijn partij, eens dat zij haar eisen ingewilligd zag en haar positie veroverd had naast de andere partijen, haar revolutionair uniform aflegde en zich strikt hield op nationaal vlak.

De man die steeds op de bres gestaan had, wiens leven één strijd geweest was, die zich bergen kritiek en vijanden op de hals had gehaald, stak het zwaard terug in de schede en verliet het strijdperk.

Hij vroeg zich tenslotte af, of de ideale levensfilosofie niet lag tussen het rose optimisme van een Hartmann, die zich zelfmoordde op 39-jarige leeftijd en het zwarte pessimisme van een Schopenhauer, die vreedzaam stierf op zijn zeventig. Het leven is geen paradijs en ook geen hel: het ligt tussen beiden... c'est de l'à peu près.

En aan zijn lezers geeft de auteur van « *La philosophie de l'à peu près* » (1904), volgende beschouwing ten beste: « *Je me suis deshabitué de mordre rageusement ma chaîne comme le chien attaché qui voudrait courir la campagne. Je suis devenu un philosophe de l'à peu près. C'est calmant et revigorant.* »

XVI. Laatste levensjaren.

Het uitbreken van de eerste wereldoorlog kwam het scepticisme van de oude man nog versterken. Hij die steeds het beste van zichzelf gegeven had voor een beter recht en voor een betere verstandhouding tussen de mensen, kwam deze desillusie niet meer te boven.

De oorlog zat hem dwars. In 1916 beging hij de onvoorzichtigheid aan een groep jongeren, die hem een bijdrage kwamen vragen voor hun toneelkring, te vertellen dat de verantwoordelijken der oorlogvoerenden, zich beter zouden inlaten met de vrede. Buiten zijn weten, lieten zijn toehoorders, de dag zelf de uitspraken van Picard verschijnen in een avondeditie van een dagblad. De gevolgen lieten niet op zich wachten. Het kostte hem zijn Stafhouderschap van de Balie verbonden aan het Hof van Cassatie, waartoe hij nochtans voor de derde maal reeds herkozen werd. Verontwaardigd, reageerde hij hierop met scheld- en schimpsschriften, die hij later zelf afkeurde in zijn « *Grande Aventure Juridique* » (1921).

Na de oorlog vond Leon Hennebicq, zijn trouwe medewerker in de « *Journal des Tribunaux* » en in de « *Pandectes* » een wrokkige Picard terug, vol bitter pessimisme.

Zoals zijn eremagistraat in « *La Forge Roussel* » had hij de wijk genomen naar zijn geliefkoosde Ardennen, te Dave, waar hij, tot het laatste ogenblik helder van geest, gestorven is op 19.2.1924.

Het scepticisme van Picard, dat eerder als een inzinking moet gezien worden van een ouder wordend man, zoals Frank De Keyser het zegt, is echter geen schaduw, geen vlek op, noch een negatie van zijn levensideaal: « *Een betere wereld helpen tot stand brengen.* » Hier- van getuigt zijn geestelijk testament dat waard is geciteerd te worden.

« *Het zou mijn vurigste wens zijn bijgedragen te hebben tot het vormen van jonge mensen, die zich één voelen met hun land, die alles bijdragen tot zijn vooruitgang, die stuk voor stuk verder bouwen aan hetgeen onze voorouders tot stand brachten, die de vreemdeling vrezen zonder hem te haten, die het vaderlijk patrimonium aanvullen zonder overdreven* »

» jacht op geld en rijkdom, die interesse betonen voor
 » ons geestelijk- en kunstbezit, die een sober en be-
 » drijvig leven leiden, die in hun leven niet de vol-
 » maaktheid nastreven, maar die het leven beleven als
 » een schoon, boeiend en ontroerend schouwspel.»

XVII. Edmond Picard... een paradoks?

Bij het afsluiten van het levensboek «Edmond Picard», rijst onwillekeurig de vraag wat zijn tijdgenoten dachten van deze originele en revolutionaire geest. Gans zijn leven, zegt Henri Carton de Wiart, was hij een gecontroleerde persoonlijkheid. Gans zijn leven kende hij voor- en tegenstanders.

In zijn «Paradoxe sur l'avocat» blijkt het, dat een deel van de Balie zijn superioriteit, zijn onafhankelijkheidszin en zijn vrijzeggen moeilijk kon verwerken.

Anderen noemen de veelzijdige activiteit van Picard, een manie om over alles zijn woord te willen meepraten en over alles te schrijven, zonder dat hij steeds daartoe de nodige bevoegdheid bezat, alleen maar om zich interessant te maken, en, voegde zijn Franse confrater en criticus, Achille Segard, er spottend aan toe: «Er zijn 3 personen in één God, maar in Picard steken er wel 5 of 6 personages».

Nog anderen, zoals een Valère Gille, noemde hem een windmolen, een vat vol tegenstrijdigheden, — doelende op de evolutie in zijn ideeën — verweet hem de literaire pen slechts te hanteren als een middel om zijn revolutionaire politieke theorie te verkondigen en vergeleek tenslotte Picard aan een krekkel, waarvan men verbaasd is dat een dergelijk diertje zoveel geluid kan voortbrengen.

Velen van zijn tijdgenoten daarentegen hebben het onbaatzuchtig ten dienst stellen van zijn talent naar waarde weten te schatten. Hiervan getuigt het huldebetoen gebracht door vrienden en sympathisanten aan de 65-jarige Picard in de zaal van het Hof van Assisen te Brussel in 1901.

Na de openingsrede van Mr. Braun, die in Picard «l'Ame Belge» het meest bewonderd had, mocht de patroon de hulde in ontvangst nemen van 50 stagiairs, bij monde van de oudste onder hen, rechter Silveryzer, die in Picard de man begroette, die hem geleerd had wat recht was, rechtvaardigheid, werkkraft en vaderlandsliefde.

De voorzitter van de Jonge Balie van Brussel, Meester Desresonnière, dankte de «vader» van de jongeren, voor wie zijn jeugdig en ontembaar enthousiasme steeds een lichtend voorbeeld was geweest.

Meester De Baets, schetste de 40-jarige loopbaan van de advocaat, de jurisconsult en de professor, die zich gans zijn leven had ingezet voor een meer menselijk recht.

Meester Guillaume De Greef bracht hulde aan de rechtsfilosoof, de auteur van «le droit pur», die de sociale taak van het recht had onderlijnd.

Uit de mond van niemand minder dan Constantin Meunier mochten de aanwezigen horen dat de kunstwereld Picard beschouwde als de schepper van een kunst voor allen.

Van Camille Lemonnier, dat Picard de nieuwe geest was geweest van de Franse letteren in België, de man die bij zijn landgenoten de interesse wist te wekken voor auteurs van eigen bodem.

Tot dat Edmond Picard, diep ontroerd voor zoveel dank, tenslotte zelf het woord nam en de stichting afkondigde van «La libre academie», die zich als doel stelde een jaarlijkse prijs uit te loven aan een jonge landgenoot, die op juridisch, literair, of kunstgebied, het levensideaal, dat hij vastlegde in zijn geestelijk testament, het best had begrepen en uitgewerkt.

24 jaar later en pas één jaar na zijn overlijden, zou in diezelfde assisenzaal de «officiële» erkenning plaats grijpen van een buitengewoon talent in dienst van land en volk.

Dit in tegenwoordigheid van de toenmalige minister van Justitie, Masson, de eerste Voorzitter van het Hof van Cassatie, Van Izeghem, de Procureur-Generaal Ter Linden, de Stafhouder van de Balie bij het Hof van Cassatie en het Beroepshof te Brussel, vertegenwoordigers van de Federatie der Belgische Advocaten en van alle Balies van het land, van de politieke en artistieke wereld.

Zoals in 1901, namen zeven sprekers het woord, die ieder op zijn beurt opnieuw een aspect van Picard's veelzijdige persoonlijkheid hebben belicht. Jules Destrée nam als achtste spreker de plaats in van de overledene en loste de vraag Picard op. Wij kunnen zijn conclusie beamen: Het leven van de auteur van «Paradoxe sur l'avocat» was eveneens slechts een schijnbare tegenstelling. Niettegenstaande zijn impulsief karakter, de extreme evolutie in zijn opvattingen, stak er één vaste lijn in zijn leven: konsekvent gaf hij het beste van zichzelf voor alles wat zijn belangstelling genoot en waarvan hij dacht dat het zijn medemensen ten goede kon komen.

Rede van de Heer Stafhouder Maurice CLAEYS

We hoorden de spreker. Zijn keurig en nuchter geborsteld beeld van Edmond Picard is merkwaardigvolledig in de totale som van zijn biografie. Wij danken derhalve de talentvolle Mr. Alain De Brouwer om zijn geduldig ordenen tot eenheid, van de verspreide levensdiversiteit van een 86 jaar oud geworden man. Geen feit, geen werk, geen daad van hem is ons voortaan nog onbekend. Het is goed, leerzaam en rijk, zwanger aan gebeurtenissen in het kader van zijn tijd.

Op het eerste blad van uw monografie prijkt een beeltenis van Picard: een trek van Mephisto, het stippebaardje van d'Artagnan, de spitse knevel en de vinnige blik van Cardinal de Richelieu, waarin de geestelijke verwantschap blijkt van Picards twee zusters, Hilarie en Justine, de Ursulinen van de familie.

Wat zit er achter het bolle voorhoofd, breed en

wilskrachtig? Welk brein geeft de drijfkraft aan zijn schrale en schorre stem? Welke is de ziel van Picard? van die bijna katholieke vrijdenker?

Zijn geest maakte hem wat hij was en wat ons in het geheugen is gebleven: een advocaat; een apostel en een filosoof van het Recht; een redenaar; een schrijver; een socioloog; een polemist; een kunstenaar; een beroerer van universele gedachten; een opwekker van de jeugd; een koppige durver, voortvarend tot aan de vermetelheid; een edelmoedig man, broederlijk, belangeloos en verdraagzaam.

Verbazend in zijn ontplooiing, barstend in initiatieven en werklust, ziedend in originele gedachten, duldt zijn vruchtbaar leven de verspreiding niet van de beoordeling: het is de advocaat die bij ons in het brandpunt staat.

Het monument dat hij met eigen handen heeft gebouwd. Zestig jaar aan een stuk legde hij de stenen op elkaar: Le Manuel de la Profession d'Avocat; La Paradoxe; La Grande Aventure Juridique; La Forge Roussel; Mon oncle le jurisconsulte; Le Droit Pur; Les constantes et droit; De toren van de Pandectes belges, die de grenzen trotseert van werk en tijd.

Zijn smachten naar het levende Recht, meer afdoende, meer rechtvaardig, meer menselijk.

Twintig jaar lang, met de speer van zijn durf, stond hij in de weer voor het recht van de verdediging, de eer van de Balie, haar fierheid, haar onafhankelijkheid, haar tradities en haar doel.

Hij haatte in de procedure, de doolhof van de excepties, die ergerende tochten in de byzantijnse kruisgangen van de jurisdicties.

Maar vooral bleek het onderscheid gezond dat de eerbied voor de rechterlijke instelling scheidt van de slaafsheid die de juiste maat van de rechtmatige attenties onterdt.

Hij bestreed zonder meedogen de rampzalige benenking dat hoe minder de onschendbaarheid van de rechten van de verdediging werd geëerbiedigd, des te grotere dienst aan de maatschappij zou zijn bewezen.

Hij trok ten strijde tegen de macht. Mochten onze rechtmatige privileges — God beware — bedreigd worden, dan zouden nog vandaag zijn bulderende banvloeken in onze oren klinken en ons behulpzaam zijn.

— Zijn leuze: «Vita est militia - Fac et spera».

Dat is de éne Edmond Picard, de onze, reeds ingeband in de legende.

Is er een andere? Een hooghartige dwarse dweper, de gesel aan de Balie? Wie durft het aan, de jongeren aan te raden, tot ergernis van de wijzen: «Entre deux résolutions, dont l'une vous paraît prudente et l'autre téméraire, n'hésitez jamais: prenez la téméraire».

Of de vinnige leus: «Qui réfléchit, fléchit. Qui raisonne, déraisonne».

Of de cynieke jodenhater die schreef: «Le juif prend sans produire. Il suce, gonfle, comme la sangsue, sans augmenter le patrimoine commun, résorbe sans équivalent compensatoire. Comme le joueur, il déplace stérilement, échange sous la forme odieuse du gain excessif, symbolisé par l'usure».

Ongehoord, hoe zijn haat zijn rede kan dempen wanneer Dreyfus terechtstaat: «Nous n'avons pas, nous autres aryens, à prendre le parti d'un Juif, sa cause fut-elle juste».

De oorlog 1914-18 kostte hem zijn batonaat aan het Hof van Cassatie. Zijn defaitistische woorden werden door de duitsgezinde pers opgenomen: «Je voudrais que quelqu'un parcourût l'Europe, comme Dante parcourait la campagne florentine, en criant éperdument: la Paix, la Paix, la Paix. Assez de morts, assez de néant!»

Edmond Picard trok zich terug te Dave aan de Maas, waar hij 1924 stierf. Zijn dood werd zijn verrijzenis.

«Cras ingens terabimus aequor».

Morgen varen we opnieuw ter zee!

Deze beide spreekbeurten werden voorafgegaan door de

Rede van Mr Michel ALBERS, voorzitter van de Conferentie

Het is voor de Voorzitter van de Conferentie der Jonge Balie een uitzonderlijk voorrecht dergelijke eminente personaliteiten en zulke hoogstaande opkomst te mogen verwelkomen op de traditionele en plechtige openingsvergadering.

* * *

Mijn eerste groet richt zich tot U, Mijnheer de Stafhouder,

Pas enkele maanden terug wordt U door de uwen voor de tweede maal tot het hoogste ambt der advocatuur geroepen, en er op parafraserend, zeg ik terecht «Bis repetita placet».

De Kortrijkse balie is bepaald kieskeurig bij het aanstellen van haar stafhouder: doch wanneer de balie op U de wissel van het stafhouderschap trok en U deze in volle ernst hebt onderschreven, dan beseften uw confraters, dat het krediet van de balie ongekrenkt en veilig bleef voor de toekomst.

U bezit inderdaad in hoge mate deze gaven en kwaliteiten, die van een stafhouder worden vereist: een scherp en schrander verstand, rechtschapenheid, distinctie, een verfijnde juridische kennis, en een weergaloze taalvaardigheid en welsprekendheid, diplomatiek of vinnig getint, daar waar het hoort.

Maar boven alles bezit U een groot hart, dat klopt voor de advocatuur en voor de advocaten van uw balie: U zijt een grote en trouwe vriend van de Conferentie, en uw alomtegenwoordigheid op de meest diverse activiteiten bewijst ten eerste de interesse die U de

jonge confraters toedraagt. Van harte dank ik U hiervoor.

* * *

Ik zou schromelijk aan mijn plicht te kort komen, moest ik hier niet mijn welgemeende dank uitdrukken aan de uitgetreden Stafhouder, Mr. Pierre Gillon. Het was voor mij steeds een genoegen met U in contact te komen, en ik zal aan uw batonaat de beste herinnering bewaren.

* * *

Mijnheer de Minister van Justitie, de Conferentie en ikzelf zijn ten eerste vereerd met Uw aanwezigheid te Kortrijk.

Uw tegenwoordigheid impliceert de daadwerkelijke en toegewijde belangstelling die U betoont voor het leven van de balies en voor de jonge advocaten in het bijzonder, op een ogenblik dat grondige hervormingen in de procedure en de rechtsstructuren op til zijn, die de advocatuur in staat moeten stellen op een adequate en moderne manier haar beroep uit te oefenen. Wees ervan overtuigd dat we U daarvoor ten eerste dankbaar zijn.

* * *

Mijnheer de Eerste Voorzitter van het Hof van Beroep, Mijnheer de Procureur-Generaal, als hoogste magistraten van het rechtsgebied waartoe we behoren, klinkt het wat paradoxaal U hier te verwelkomen: inderdaad, U zijt uiteraard ten eerste vertrouwd met dit gebouw, en logischerwijze ook met de advocaten

van de Kortrijkse balie. Alleen de Jonge Balie bleef bedeesd en bevreesd op de achtergrond. Toen ik dit jaar schuchter over die leemte ben heengestapt, mocht ik van U beiden een spontaan antwoord ontvangen. Ik dank U voor uw teengwoordigheid, en ben ervan overtuigd, dat vandaag een traditie wordt geschapen, zodat we U zekerlijk in de toekomst steeds als trouwe eregasten zullen mogen verwelkomen.

* * *

Een woord van welkom aan U, Mijnheer de Voorzitter van de Rechtbank van eerste aanleg, Mijnheer de Procureur des Konings, Mijnheer de Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel, Mijnheer de Referendaris, die de Conferentie steeds onder haar aanwezigen mag tellen.

Mijn groet gaat ook aan de talrijke heren Magistraten; de goede verstandhouding, vriendschappelijk en eerbiedig, met de advocatuur, werkt de goede rechtsbedeling zeker in de hand.

Mijnheer de Voorzitter van het Verbond van Belgische Advokaten, graag verwelkom ik U ook dit jaar.

Onder Uw jeugdig impuls en dynamisme hebt U de ramen van het verbond wijd open gegooit, en sportief de hand gereikt aan de jongeren, die een eigen Unie hebben opgericht, beziel met de bedoeling samen de prangende problemen te behandelen tot welzijn van de advocatuur; op de plechtige openingsvergadering van 18 september j.l. te Charleroi, mochten alle aanwezigen U bewonderen als een voortreffelijk leider en handige debater. Met fierheid herhaal ik de woorden, die een confrater ter plaatse zich liet ontvallen: Mon cher Confrère, le Président, c'est un grand Monsieur. Graag onderschrijf ik dit kernachtig gezegde.

Ik breng graag de groet van vriendschap aan Mr. Piet Blomme uit Gent, onder-voorzitter van de Unie van Jonge Balies en Advocaten, en aan wie ik alle succes toewens met de werking van zijn organisatie, die ook deze van de Jonge Balies is.

* * *

Een welkom-woord aan de Voorzitters en vertegenwoordigers van de Vlaamse Conferenties uit Brussel, Antwerpen, Gent, Brugge, Leuven, met wie wij de meest vriendschappelijke betrekkingen onderhouden. U ook dank voor uw aanwezigheid.

Dat het Journal des Tribunaux zijn public relations verzorgt, weten we; het verheugt ons hier vandaag niemand minder dan een gewezen confrater van het charmante geslacht te mogen verwelkomen in Mr. Liliane Deldycke.

Je salue nos confrères, Présidents et délégués des Conférences des jeunes barreaux de Bruxelles, de Liège, de Tournai, Mons, Charleroi et Namur. Certes, l'après-midi que vous allez passer parmi nous, et que je vous souhaite agréable, vous impose des exigences supplémentaires de gymnastique intellectuelle, afin de comprendre les différents discours. Néanmoins, malgré cette difficulté d'ordre linguistique, vous êtes venus témoigner votre cordiale confraternité et votre respect pour nous, qui ne parlons pas votre langue. Je vous en remercie de tout coeur.

* * *

Waarde confraters, U ook last but not least, heet ik welkom. Uw sympathie voor de Jonge Balie is de schoonste blijk die U ons kunt betonen. Weest erover verzekerd dat we dit naar waarde appreciëren.

Mag ik hier onze jonge confrater Mr. Hans Michiels

van harte feliciteren voor zijn prachtige tweede prijs in de Pleitwedstrijd van 4 september te Brussel.

* * *

Ik verontschuldigd de heer De Clerck, Minister-Staatssekretaris voor Nederlandse Cultuur; de Provincie-kommandant Kolonel Quittelier; Heren Holvoet, Denys en Calewaert, Rechters bij de Rechtbank van Koophandel, en de Kommandant Verstraeten van de Rijks-wacht. Ook de heer Stafhouder Victor moeten we vandaag in ons midden missen, daar waar zijn aanwezigheid steeds werd geapprecieerd.

* * *

Hooggeachte vergadering, waarde Confraters,

Bepaalde gebeurtenissen, bepaalde artikelen, bepaalde voordrachten, doen ons aanvoelen dat het rechterlijk jaar 1965-1966 in het teken staat van een alarmtoestand van de advocatuur.

De advocaat, en vooral de jonge advocaat, is mistevreden. De Belgische advocaat, en de advocaat in alle landen. Niemand minder dan U, Mijnheer de Voorzitter van het Verbond, hebt te Charleroi het doek der zelfgenoezzaamheid afgerukt, en in de U eigen duidelijke en directe stijl, klare wijn geschonken.

Er moet iets veranderen. Naar het woord van Prof. Kluysskens is de advocaat een boom met late vruchten. Akkoord. Maar dat de advocaat-stagiair de slechtst betaalde universitair is, daarmede zijn we niet akkoord.

Ik ben het met U eens, Mijnheer de Voorzitter van het Verbond; de advocaat heeft voeling verloren met de moderne maatschappij. De advocaat, in zijn harnas van verouderde en stuggehouden principes, werd weggerukt uit het krachtveld van de sociaal-ekonomische wereld, en kampt verslagen met oude wapens tegen de moderne technieken. De afgrond wordt met de dag groter, zodat de leefbaarheid van het beroep in het gedrang komt.

De eerste oorzaak is zeker bij de advocaat zelf te zoeken, die een bepaald werkteerrein als dit van de ekonomische en sociale sektor heeft verwaarloosd.

De trage, formalistische en ingewikkelde werking van het rechtswezen steekt schril af met de snel evoluerende ekonomische welvaartsstaat, waar de moderne technieken als gloednieuwe goden in hun paleizen vereerd worden.

De moderne advocaat mist de aangepaste outillering in zijn bagage, als het gebrek aan kennis van landstalen, kennis van boekhouding, fiscaliteit en sociaal recht, met hun menigvuldige vertakkingen.

Mijnheer de Voorzitter van het Verbond, U hebt het artikel uit de Figaro Littéraire geciteerd te Charleroi. Ik veroorloof mij er eveneens naar te verwijzen, waar de Stafhouder Brunois van de Parijse Balie in een artikel onder hoofding «Les Avocats bougent», in drie punten de taak van de moderne advocaat samenvat:

1) «L'avocat-conseil devrait être le cas général, il demeure l'exception. En quinze ans, le nombre des conseils juridiques a doublé. Or qu'est-ce qu'un conseil juridique? Quelqu'un qui ne présente aucune garantie obligatoire, le meilleur et le pire: ce sont les guérisseurs du monde judiciaire.»

2) «Pour pouvoir utilement conseiller les sociétés, l'avocat doit pouvoir siéger dans les conseils d'administration, faculté que lui reconnaissent tous les pays, à l'exception de la France et du Liban. Qu'on ne dise pas que ce serait dangereux. Le Conseil de l'ordre sera là, demain comme aujourd'hui, pour excercer un contrôle moral et pratique sur ses membres.»

3) «Le troisième point des réformes qui s'imposent est une refonte de la formation des jeunes avocats et le recyclage des avocats plus anciens. Le stage, payé, doit devenir un élément essentiel de l'accès à la profession. Il devrait revêtir aujourd'hui trois aspects : stage commun avec les magistrats du C.N.B.J., stage auprès des entreprises, stage auprès des grands patrons. Alors que des avocats étrangers sont de plus en plus mêlés à nos litiges, et que nous aurons bientôt le droit d'ouvrir des cabinets dans les pays du Marché Commun, la connaissance d'une ou plusieurs langues devient indispensable. Nous avons cinq ans pour nous adapter ou sombrer dans une désaffection croissante dont nous connaissons dès à présent des signes patents.»

In deze optiek, Mijnheer de Voorzitter van het Verbond, heeft Uw rede te Charleroi een lans gebroken om de oude gewaden af te leggen en de «ivoren toren»-politiek voor goed vaarwel te zeggen, anders dreigt de advocaat de verstikkingsdood tegemoet te gaan. Het is «to be or not to be»!

* * *

Er is volgens mij nog een tweede oorzaak voor deze devaluatie van ons beroep: ook de maatschappij boudeert de advocaat en de gehele rechtsapparatuur. De mens vlucht het gerecht, waarvoor hij een ingeboren schrik heeft.

Wat is er niet onttrokken aan de gevestigde rechts-machten door de algemeen aanvaarde en uitgebreide arbitragesystemen in alle handels- en nijverheidssectoren?

Doch ik wens U vandaag te onderhouden over een ander gevaar, en zeker niet een gering, dat dreigt uit de hoek van de regeling van de verkeersongevallen.

Het project van de Parijse hoogleraar Tunc is U zeker niet onbekend. Ik zal me ervan onthouden de verschillende artikelen te citeren, maar in grote lijnen komt dit project neer op het opdoeken van de vigerende theorie van de fout bij een schadeberokkenende daad met de daaruit voortvloeiende passende schadeloosstelling, om het te vervangen door een technisch en vercijferd tarificatiesysteem.

D.w.z., en ik weeg mijn woorden, dat de menselijke gedragingen bij een verkeersongeval gewoonweg uitgeschakeld worden, en dat «het verkeersongeval» thans beschouwd wordt als een fenomeen van overmacht, een noodzakelijk kwaad, zodat het een louter technisch-financiële aangelegenheid wordt.

Vóór de inflatie van de verkeersongevallen, heeft men niet de moed de oorzaak te zoeken bij de mens zelf, en daar de nodige maatregelen te treffen; men

zoekt een gemakkelijksoplossing in de gevolgen van het onmisbaar speelgoed in de handen van de mens. Dit komt neer op struisvogelpolitiek en op onmacht. Wat meer is, het vormt een aanslag op de moraal, daar waar de rechtsprincipes over de fout bij de schadeberokkenende daad op de grondslagen van de moraal gevestigd zijn, die vooreerst eerbiediging opeist van andermans persoon en zijn fysieke integriteit, alsmede van zijn goed, en secundo eerbiediging van de door de maatschappij opgelegde discipline en positieve wetten tot reglementering van het maatschappelijk verkeer.

Hooggeachte Vergadering, schakelt men de menselijke persoon uit als eerste en verantwoordelijke faktor bij verkeersongevallen, dan wurgt men het geweten van de mens.

Het is het vrijgeleide in de hand van de wegpiraat.

Terecht schreef het tijdschrift «Spécial» onder de pen van Omer Marchal, in zijn editie van 22 juni j.l., met als titel «Bientôt en Belgique le mort payante», tekstueel het volgende: «Plutôt d'organiser une lutte efficace contre les accidents, on les proclame malheurs inévitables, et, en échange d'une prime d'assurance-omnium, on délivre au chauffeur, ainsi encouragé à devenir chauffard, un bon d'abattoir».

Waakzaamheid en actie zijn derhalve geboden. En ik richt me in alle ernst tot U, Mijnheer de Minister, Mijnheer de Voorzitter van het Verbond van Belgische Advocaten en Mijnheer de Voorzitter van de Unie van Jonge Balies en Advocaten: de jonge advocaten menen terecht te mogen rekenen op uw steun en op uw begrip bij het behandelen van deze nijpende problemen, daar waar ze zich voordoen of mochten oprijzen. Want terecht, meen ik als tolk van de jongeren te mogen zeggen: Oui, nous avons peur.

U zult me deze ongewone taal willen verontschuldigen, maar als Voorzitter van een Conferentie der Jonge Balie is dit mijn plicht: non possumus non loqui. Ik doe het met geheel mijn hart, uit diepe eerbied voor de zending van de advocaat en voor de mens.

* * *

Er rest mij een aangename taak, Hooggeachte Vergadering, de spreker van vandaag, Mr. Alain De Brouwer in te leiden. Als jong advocaat hebt U aanvaard deze harde vuurproef te doorstaan. Om hier de degens der voordrachtkunst te kruisen is uw keuze gevallen op een der groten uit de rechtswereld: Edmond Picard. De bekoring is mij te groot. Waarde Confrater, om U niet anticipatief geluk te wensen met uw voordracht, waarvoor ik U nu graag het woord verleen.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 19 maart 1965.

Voorzitter: M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever: M. Wauters.

Advocaat-generaal: M. Krings.

Advocaten: Mrs. Dasse en Bayart.

Overschrijving. — Derden die zonder bedrog gecontracteerd hebben. — Betekenis.

Om te worden beschouwd als hebbende met bedrog gecontracteerd in de zin van art. 1 van de hypo-

theekwet, moet de derde bij het contracteren kennis gehad hebben van het bestaan van de vorige overeenkomst van overdracht van de eigendom van het onroerend goed. Niet vereist is dat hij het geschrift dat de niet overgeschreven overeenkomst vaststelt ter inzage zou gekregen hebben.

Schaut t/ N.V. Brouwerij van Haacht en Zwaenepoel.

Gelet op het bestreden arrest, op 13 maart 1963 door het Hof van Beroep te Brussel gewezen;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1, alinea 1, van de hypothecaire wet van 16 december 1851 (gewijzigd door de wet van 8

juli 1924), 1102, 1108, 1131, 1134, 1165, 1315, 1319, 1320, 1322, 1325, 1338, alinea 2, 1351, 1582, 1583, 1984, 1989, 1998 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest, zonder te betwisten, zoals de eerste rechter het had aangestipt, dat de onderhandse verkoopovereenkomst van 27 augustus 1959 tussen Zwaenepoel Celestina, rechtsvoorgangster van verweerders onder II) en de N.V. Brouwerij van Haacht (eerste verweerster) van het huis Gemeentestraat, nr. 39, te Antwerpen, als «instrumentum» nietig was bij gebreke te vermelden dat het in dubbel exemplaar werd opgemaakt en dat die overeenkomst, voor de koper ondertekend door een lasthebber zonder volmacht, slechts waarde had gekregen als «negotium» in gevolge van de ratificatie door de brouwerij in haar dagvaarding van 23 november 1959 tegen de verkoopster en hoewel het voor vaststaande houdt dat hetzelfde gebouw door Zwaenepoel Celestina aan eiser werd verkocht door onderhandse akte van 30 oktober 1959, geboekt op 2 november 1959, gevolgd door een authentieke verkoopsakte verleden voor notaris Dyse-linck op 25 november 1959 en overgeschreven ter bewaring van de hypotheek op 26 november 1959, door bevestiging van de beroepen vonnissen beslist heeft dat deze verkoopovereenkomst van 27 augustus 1959 aan eiser tegenstelbaar was door een beslissing gemeen verklaard aan deze laatste, Zwaenepoel Celestina veroordeeld heeft de authentieke akte van deze verkoop vóór notaris De Deken te verlijden en, als gevolg daarvan, het verkoopcontract van 25 november 1959 nietig verklaard heeft om reden dat eiser zich niet kon beroepen op de regel van de niet-tegenstelbaarheid van niet neergeschreven akten van onroerende zake-lijke overdracht onder levenden neergeschreven in artikel 1 van de hypothecaire wet, om reden dat hij «op de hoogte was dat er onderhandelingen tussen Zwaenepoel en de Brouwerij van Haacht hadden plaats gegrepen; dat vooraleer (hij) zijn onderhandse overeenkomst van 30 oktober 1959 sloot met... Zwaenepoel, hij wist of moest weten dat, ondanks de bevestiging door Zwaenepoel (dat zij haar huis niet verkocht had aan de Brouwerij van Haacht, doch dat zij aan deze brouwerij enkel een optie gegeven had die zij niet langer wenste te handhaven), deze laatste wel degelijk met de Brouwerij van Haacht een onderhands verkoopcontract had ondertekend — zie volledige briefwisseling gevoerd door notaris De Deken en de raadsman van Schaut, onder meer de brief van 14 oktober 1959 waarbij de notaris zich bereid verklaarde een kopij van het onderhands «verkoop»-contract te bezorgen —;... dat Schaut zich evenmin achter de bevestiging van tweede geïntimeerde (Zwaenepoel) dat er geen verkoop had plaats gehad kan schuilen, vermits het hem vrijstond inzage te nemen van de bescheiden in zake verkoop Zwaenepoel-Brouwerij van Haacht om het tegendeel uitgedrukt te zien zoals de notaris De Deken het overigens, herhaaldelijk, aanduidde».

eerste onderdeel, terwijl op 30 oktober 1959, datum van de aankoop door eiser, het gebouw Gemeentestraat nr. 39, te Antwerpen, bij gebreke aan bekrachtiging door de Brouwerij van Haacht van de in haar naam door een lasthebber zonder volmacht gesloten akte van 27 augustus 1959 nog niet het voorwerp was geweest van enige overdracht van eigendom tussen Zwaenepoel en genoemde brouwerij (schending van de artikelen 1102, 1108, 1131, 1134, 1582, 1583, 1984, 1989 en 1998 van het Burgerlijk Wetboek); terwijl de terugwerkende kracht van de bekrachtiging geschied op 23 november 1959 de regelmatig door eiser intussen verworven rechten niet kon in het gedrang brengen

(schending van de artikelen 1165, 1338, lid 2, en 1998, lid 2, van het Burgerlijk Wetboek); terwijl eiser niet kon worden geacht met bedrog te hebben gecontracteerd op 30 oktober 1959 omwille van de kennis die hij zou hebben gehad of zou moeten gehad hebben van een vroegere akte van overdracht die juridisch onbestaand of onvolledig was (schending van artikel 1, alinea 1, van de hypothecaire wet); terwijl de motivering van het arrest in strijd is met, of minstens de bewijskracht miskent van het beroepen vonnis van 22 april 1961, bijzonder voor zover dat vonnis besliste, zonder nadien op dit punt te worden aangevallen, dat de bekrachtiging had plaats gehad door de dagvaarding van de brouwerij van Haacht tegen Zwaenepoel van 23 november 1959 (schending van de artikelen 1319, 1320, 1322, 1351, van het Burgerlijk Wetboek); terwijl zij bovendien is aangetast door tegenstrijdigheid en dat zij minstens bij gebreke aan precisering nopens een eventueel andere datum van bekrachtiging dan die door de eerste rechter in aanmerking genomen, onvoldoende is om het beschikkend gedeelte te rechtvaardigen (schending van artikel 97 van de Grondwet);

tweede onderdeel, terwijl niet een derde is die met bedrog heeft gecontracteerd, hij die, op het ogenblik dat hij verwerft, slechts kennis heeft van het feit dat iemand beweert het onroerend goed te hebben verworven, maar het nodig is dat de derde, op het ogenblik dat hij contracteert, kennis heeft van de vroegere vreemding zelf, dit wil zeggen van de akte van overdracht van de eigendom van het onroerend goed; terwijl, indien men de verklaring van het bestreden arrest, dat eiser kennis had of moest hebben van de onderhandse verkoopsakte Zwaenepoel-Brouwerij van Haacht, in verband brengt met zijn samenhang, en in het bijzonder met de briefwisseling beoogd door het arrest en de beroepen vonnissen naar de overwegingen waarvan het arrest verwijst, het blijkt dat datgene waarvan eiser kennis had op 30 oktober 1959 geenszins de akte was van 27 augustus 1959, maar wel de aanspraak van de Brouwerij van Haacht, uitgedrukt door haar notaris, op de eigendom van het gebouw ingevolge een verkoop waarvan het bestaan werd bevestigd door een partij terwijl het werd ontkend door de andere, hetgeen onvoldoende was om eiser in staat van bedrog te plaatsen in de zin van artikel 1 van de hypothecaire wet (schending van die wetsbepaling en van artikel 97 van de Grondwet); terwijl overigens, de draagwijdte van de brief van notaris De Deken van 14 oktober 1959, waarnaar het arrest in het bijzonder verwijst, om er in hoofde van eiser de kennis uit af te leiden van de akte van 27 augustus 1959, niet die is van een vast aanbod van mededeling van die akte, zoals door de rechter beweerd wordt, maar van een eenvoudig voorstel, afhankelijk van het akkoord van de partijen bij die akte, waarvan niet is bewezen dat het ooit werd gegeven (schending van de artikelen 1319, 1320, 1322 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet), en terwijl de overwegingen van de eerste rechter, waarnaar het arrest zonder voorbehoud verwijst, de kennis van de akte van 27 augustus 1959 afleiden evenzeer uit de briefwisseling van de notaris volsen, vermits de kwade trouw van eiser die eventueel zou ontstaan na zijn aankoop zonder gevolg moest blijven ten deze (schending van de artikelen 1 van de hypothecaire wet en 97 van de Grondwet);

derde onderdeel, terwijl, zoals eiser in zijn conclusie sie staande hield, de kennis van de akte welke van die aard is dat zij de derde in staat van bedrog stelt in de zin van artikel 1 van de hypothecaire wet, de kennis in zich sluit van het «instrumentum», dit wil zeggen van het geschrift dat de niet overgeschreven overeen-

komst vaststelt waarbij de onroerende eigendom wordt overgedragen of aangewezen; terwijl, vermits hij het bedrog diende te beoordelen op de dag van het verwerven door eiser van de eigendom van het onroerend goed, te weten op 30 oktober 1959, de rechter geen rekening mocht houden met de door notaris De Deken op 3 november 1959 gedane mededeling van een kopij van de akte van 27 augustus 1959, die trouwens naar de vorm nietig was, en terwijl uit geen enkel van de vaststellingen van het bestreden arrest, noch van de beroepen vonnissen, naar de motieven waarvan het verwijst, blijkt dat eiser kennis zou hebben gehad van gezegde akte vóór die mededeling (schending van artikel 1 van de hypothecaire wet en voor zoveel als nodig, van artikel 1325 van het Burgerlijk Wetboek); dat het arrest minstens het middel van eiser onbeantwoord laat en bijgevolg artikel 97 van de Grondwet schendt;

vierde onderdeel, terwijl de goede trouw van eiser wordt vermoed, en door de rechter niet kon worden goed gemaakt de afwezigheid van een voldoende bewijs van zijn kwade trouw, dit wil zeggen de afwezigheid van een bewijs van het feit dat hij kennis had van de akte van 27 augustus 1959, door de verklaring dat hij «had moeten weten» of «had moeten op de hoogte zijn», dit wil zeggen door het opleggen van een plicht te kennen of zich in te lichten nopens het bestaan van een niet in de door de wet voorziene openbare registers overgeschreven onderhandse akte waarbij onroerende zakelijke rechten worden overgedragen, in het bijzonder in afwezigheid van een geldig vastgesteld akkoord van de partijen bij die akte om vrije mededeling ervan aan derden te geven (schending van de artikelen 1, lid 1, van de hypothecaire wet, 1315 en, voor zoveel als nodig, 1319, 1320, 1322 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet); terwijl de overweging van het arrest dat eiser «wist of moest weten» of «op de hoogte was of moest zijn» op zijn minst dubbelzinnig is en twijfel laat bestaan nopens het feit te weten of de kennis van de akte, die alleen geschikt is om eiser in staat van kwade trouw te stellen, in zijn hoofde werkelijk bestond op het ogenblik dat hij het onroerend goed verwierf (schending van artikel 97 van de Grondwet);

Overwegende dat uit de aan het Hof regelmatig overgelegde stukken blijkt: dat wijlen C. Zwaenepoel, rechtsvoorgangster van verweerders onder II, als eigenares van het huis genaamd «Café de la Gare» een handelshuurovereenkomst met eiser gesloten had waarvan de termijn op 19 november 1961 verstreek; dat op 27 augustus 1959 een onderhandse verkoopovereenkomst tussen de eigenares en eerste verweerster gesloten werd; dat bij onderhandse akte van 30 oktober 1959, geregistreerd op 2 november 1959 en gevolgd door een authentieke akte van verkoop vóór notaris Dyselinck op 25 november 1959 verleden en op 26 november 1959 overgeschreven ter bewaring van de hypotheek hetzelfde huis door de eigenares aan eiser werd verkocht;

Overwegende dat het bestreden arrest door van de eerste rechter overgenomen of door eigen redenen er op wijst «dat aanlegster (thans eerste verweerster) het bewijs levert door de briefwisseling dat de heer Schaut op de hoogte was van de verkoopovereenkomst die plaats had tussen Juffrouw Zwaenepoel (rechtsvoorgangster van verweerders onder II) en de Brouwerij van Haacht vooraleer hijzelf contracteerde: brief van de raadsman van de heer Schaut aan notaris De Deken van 3 oktober 1959; brieven van notaris De Deken aan de raadsman van de heer Schaut van 14 oktober 1959, 23 oktober 1959 en 3 november 1959; dat

op 14 oktober 1959 notaris De Deken zich bereid verklaarde een kopij van het onderhandse verkoopcontract te bezorgen»; «dat vooraleer appellant (thans eiser) zijn onderhandse overeenkomst van 30 oktober 1959 sloot met tweede geïntimeerde Zwaenepoel, hij wist of moest weten dat, ondanks de bevestiging door Zwaenepoel, deze laatste wel degelijk met de brouwerij van Haacht een onderhands verkoopcontract had ondertekend»... en dat appellant Schaut op de hoogte was of moest zijn van de onderhandse akte van verkoop tussen Zwaenepoel en de brouwerij van Haacht;

Over het eerste onderdeel:

Overwegende dat dit onderdeel uitgaat van de stelling dat de onderhandse akte van 27 augustus 1959 op die datum niet geldig was, en slechts door de dagvaarding van 23 november 1959 bekrachtigd werd, zoals door het beroepen vonnis van 22 april 1961, beslist werd;

Overwegende dat het arrest er op wijst «dat vóór de eerste rechter de rechtsgeldigheid aangevochten werd van de onderhandse akte van 27 augustus 1959 tussen de partijen Brouwerij van Haacht en Zwaenepoel; dat partij Zwaenepoel, in haar conclusies vóór het hof, deze betwisting niet meer aanstipt en appellant Schaut zonder titel is desaan gaande enig bezwaar te maken»;

Dat het arrest aldus beslist, zonder op dit punt bestreden te worden, dat eiser niet gerechtigd is om de geldigheid van de akte van 27 augustus 1959 te betwisten;

Dat dit onderdeel, derhalve, niet ontvankelijk is;

Over het tweede onderdeel:

Overwegende dat het arrest soeverein vaststelt dat eiser kennis had niet van een aanspraak van eerste verweerster op de eigendom van het gebouw voorwerp van de overeenkomst van 30 oktober 1959, maar van het bestaan van de vroegere verkoop tussen eerste verweerster en de rechtsvoorgangster van verweerders onder II;

Overwegende dat het arrest onder meer uit de inhoud van de brief van notaris De Deken van 14 oktober 1959 en namelijk uit het voorstel van mededeling van een kopij van de akte van 27 augustus 1959 het bestaan van deze akte heeft kunnen afleiden zonder de bewijskracht van bovengemelde brief te miskennen; dat, in zover het hof van beroep, door overneming van de redenen van de eerste rechter, op een brief van 3 november 1959 van notaris De Deken steunde om hieruit de kennis door eiser vóór 30 oktober 1959 van de verkoopovereenkomst van 27 augustus 1959 af te leiden, zich niet verzet tegen het bewijs van een vroeger gebeurd feit door een later geschreven brief;

Dat dit onderdeel niet kan aangenomen worden;

Over het derde onderdeel:

Overwegende dat de derde, om beschouwd te worden als hebbende met bedrog gecontracteerd in de zin van artikel 1 van de hypothecaire wet van 16 december 1851, bij het contracteren kennis moet hebben gehad van het bestaan van de vorige overeenkomst van overdracht van de eigendom van het onroerend goed; dat niet vereist is dat hij het geschrift dat de niet overgeschreven overeenkomst vaststelt ter inzage zou gekregen hebben;

Dat, in zover de schending van bovengemelde wetbepaling ingeroepen wordt, het onderdeel naar recht faalt;

Overwegende dat het arrest, door er op te wijzen dat eiser vóór 30 oktober 1959 op de hoogte was van een vroegere verkoopovereenkomst, zijn beslissing wettelijk rechtvaardigt, zoals het onderdeel, in zover het het arrest verwijt de conclusies niet beantwoord te hebben welke de mededeling op een latere datum van een kopij van de akte van 27 augustus 1959 inriepen, bij gebrek aan belang niet ontvankelijk is;

Over het vierde onderdeel :

Overwegende dat uit het antwoord op het derde onderdeel blijkt dat eiser op de hoogte was van een vroegere verkoopovereenkomst, zijn beslissing wettelijk gerechtvaardigd heeft;

Dat dit onderdeel, dat tegen een overtollige reden gend op de datum was dat de rechter zich moest plaat-

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1328 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest de naar de vorm nietig verklaarde onderhandse akte van 27 augustus 1959 tussen Mejuffer Zwaenepoel en de Brouwerij van Haacht beschouwd heeft als voorafgaand aan de verkoop tussen Mejuffer Zwaenepoel en eiser gesloten door onderhandse akte van 30 oktober 1959, en de partijen bij de akte van 27 augustus 1959 toegelaten heeft die akte aan eiser tegen te stellen,

terwijl het arrest niet vaststelt dat die akte een vaste datum had verworven ten opzichte van derden, namelijk ten opzichte van eiser, door één van de limitatief door de wet voorziene middelen (schending van artikel 1328 van het Burgerlijk Wetboek) en zijn bovengemelde beslissing bijgevolg niet ten genoegen van rechte gestaafd heeft (schending van artikel 97 van de Grondwet) :

Overwegende dat het middel, dat aan het hof van beroep niet onderworpen werd, nieuw en, derhalve, niet ontvankelijk is;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiser in de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 25 juni 1965.

Voorzitter : M. Rutsaert.

Raadsheer-verslaggever : M. Wauters.

Advocaat-generaal : M. Depelchin.

Advocaten : Mrs. Van Hecke en Van Rijn.

Merken. — Sinalco en Sunco. — Geen verwarring. — Motivering.

Is voldoende gemotiveerd het dispositief van het arrest dat een vordering wegens namaak van het woordmerk Sinalco door Sunco afwijst met de overwegingen dat een oppervlakkig onderzoek van beide merken volstaat om onmiddellijk aan te tonen dat ze geen genoegzame gelijkenis vertonen om door de gebruiker met elkaar te worden verward, dat er op fonetisch gebied tussen de merken geen gelijkenis bestaat aangezien de lettergreep NAL in de geest van de gebruiker alle mogelijke verwarring uitsluit en dat aan de gebruiker van Sunco niet kan worden verweten dat hij de uitgang CO, welke in het openbaar domein is gevallen, heeft gebezigd.

Sinalco-Aktiengesellschaft t/ Heymans.

Gelet op het bestreden arrest, op 2 april 1963 door het Hof van beroep te Gent gewezen;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1, 8 en 9 van de wet van 1 april 1879 op de fabrieks- en handelsmerken, 2-1, 6 bis-1 en 8 van de Parijse Unieconventie van 20 maart 1883 tot bescherming van de industriële eigendom, zoals herzien te Brussel op 14 december 1900, te Washington op 2 juni 1911, te 's Gravenhage op 6 november 1925 en te Londen op 2 juni 1934, 1, 3, 4 en 5ter van de Schikking van Madrid over de internationale inschrijving van fabrieks- en handelsmerken, zoals herzien te Brussel op 14 december 1900, te Washington op 2 juni 1911, te 's Gravenhage op 6 november 1925 en te Londen op 2 juni 1934, 1 van de wet van 2 juni 1939 tot goedkeuring van de in Londen op 2 juni 1934 ondertekende internationale verdragen over de industriële eigendom, de internationale inschrijving van fabrieks- of handelsmerken en het internationaal depot van nijverheids-tekeningen of -modellen 1317 tot 1322 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest, om te beslissen dat het merk van eiseres en dat van verweerder geen genoegzame gelijkenis vertonen om met elkaar door de gebruiker te worden verward, overweegt « dat op grafisch gebied het merk van geïntimeerde (thans eiseres) zich kenschetst door een rond, met een witte rand omlijnd rood etiket waarop in fijne witte letters het woord Sinalco dwars op een witte schematische afbeelding van een limonadeglas gedrukt staat terwijl het merk van appellant (thans verweerder) slechts bestaat uit het woord Sunco dat in donkergroene fantasieletters op een rond de flessen dwars geplakt geel bandje gedrukt is » en verder dat de opschriften op de flessen van eiseres en van verweerder in een verschillende taal zijn gesteld en een verschillende inhoud hebben,

eerste onderdeel, terwijl het merk van eiseres geenszins bestaat uit « een rond, met een witte rand omlijnd rood etiket waarop in fijne witte letters het woord Sinalco dwars op een witte schematische afbeelding van een limonadeglas gedrukt staat » maar integendeel, zoals onmiskenbaar blijkt uit de door eiseres ingeroepen merkinschrijving, uit het woord Sinalco zonder meer (schending van de artikelen 1317 tot 1322 van het Burgerlijk Wetboek),

tweede onderdeel, terwijl, nu eiseres in conclusie had gesteld dat « alleen verschillen tussen de beide merken in aanmerking mogen worden genomen zonder rekening te houden met de verschillen tussen de twee produkten » en dat « het verschil van uiterlijk en presentatie van de beide produkten .. indien (zij) desnoods kunnen worden aangehaald ter gelegenheid van een vordering wegens oneerlijke concurrentie, dit niet hetzelfde is indien het, zoals in het onderhavige geval, gaat om een vordering die is gebaseerd op de namaak van een gedeponeerd merk; dat het aspect van het produkt .. geenszins de namaak of de imitatie van het merk (betreft) », het arrest, bij de vergelijking van de tegenover elkaar staande merken, de kenmerken van het etiket en van een op de fles voorkomend opschrift in aanmerking genomen heeft, zonder aan te duiden op welke grond het daartoe gerechtigd was in een procedure wegens merkinbreuk, zodat het arrest de stelling van eiseres onbeantwoord heeft gelaten en dus niet naar behoren met redenen is omkleed (schending van artikel 97 van de Grondwet),

derde onderdeel, terwijl de namaak van of de inbreuk op een merk reeds bestaat wanneer er overeenstemming in hoofdzaak en verwarringsgevaar bestaat tussen het merk van verweerder en het merk van eiser zoals het gedeponeerd is, daar de merkhouder

een uitsluitend recht bezit op het merk dat hij gedeponeerd heeft en wanneer hij een eenvoudige benaming als merk gedeponeerd heeft, de rechter dus niet de bescherming van de merkhouder mag beperken tot de concrete vorm waarin hij die benaming op zijn etiketten in combinatie met andere elementen (tekening en kleur) feitelijk gebruikt (schending van de overige aangeduide bepalingen) :

Overwegende dat het arrest, om te beslissen dat verweerder, door het gebruiken van de benaming «Sunco», zich niet aan namaak van het gedeponeerde merk «Sinalco» schuldig heeft gemaakt, buiten de door het middel aangehaalde reden, er op wijst dat «een oppervlakkig onderzoek van de beide merken volstaat om zich rekenschap te geven dat zij geen genoegzame gelijkenis vertonen om met elkaar door de gebruiker te worden verward» en dat «... op fonetisch gebied er evenmin tussen beide merken een gelijkenis bestaat vermits in het merk «Sinalco» de tweede lettergreep «Nal», die door de eerste rechter ten onrechte weggelaten werd, insgelijks in de geest van de gebruiker alle mogelijke verwarring met het merk «Sunco» uitsluit; dat er bovendien aan appellant (thans verweerder) niet kan verweten worden de door geïntimeerde (thans eiseres) gekozen uitgang «Co» te hebben aangewend vermits deze uitgang die door talrijke handelsfirma's gebruikt wordt in het openbaar domein gevallen is en als dusdanig voor private toeëigening niet vatbaar is»;

Overwegende dat deze door het middel niet aangevochten redenen volstaan om het dispositief wettelijk te rechtvaardigen ;

Dat het middel, dat tegen een overtuigende reden van het arrest gericht is, bij gebrek aan belang niet ontvankelijk is ;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening ;

Veroordeelt eiseres in de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 25 maart 1965.

Voorzitter-verslaggever : M. Van Beirs.

Advocaat-generaal : M. Mahaux.

Advocaat : Mr. Van Rijn.

Gezinsvergoedingen. — Werkgevers en niet-loontrekken. — Letterkundige.

Op de letterkundige is het regime van de kinderbijslagen door de wet van 10 juni 1937 ingesteld en door het K.B. van 22 december 1938 ingericht, van toepassing onder de dubbele voorwaarde dat het, als zodanig, in België uitsluitend, hoofdzakelijk of op een bijkomende wijze, een beroep uitoefent en dat dit beroep jaarlijks tenminste 18 dagen omvat.

Voor de toepassing van dat regime kan de rechter niet in absolute bewoordingen beweren dat een op bijkomende wijze uitgeoefende letterkundige werkzaamheid geen enkel van de kenmerken vertoont, die het beroep onderscheiden van een zuiver occasionele werkzaamheid noch dat de tekst en de geest van de wet het niet mogelijk maken onder toepassing van het regime de auteur te laten vallen van letterkundige werken geschreven gedurende de vrije tijd die zijn beroep hem toelaat.

Rijksdienst voor Kinderbijslag voor zelfstandigen.
t/ Etienne Masson.

Gelet op het bestreden vonnis in hoger beroep op 19 december 1960 door de Rechtbank van eerste aanleg te Namen gewezen;

Over de twee samengevoegde middelen, afgeleid, het eerste, uit de schending van de artikelen 1, 2, 5, 9 van de wet van 10 juni 1937 tot uitbreiding van de kindertoeslagen tot de werkgevers en tot de niet loontrekkenden, 3, leden 1 en 2, 7 van het organiek koninklijk besluit van 22 december 1938, en 97 van de Grondwet,

doordat, na het beroep bepaald te hebben als zijnde «de gewone bezigheid die de rol bepaalt van degene die het uitoefent ten opzichte van de maatschappij zijn rang in die maatschappij bepaalt en hem de mogelijkheid geeft een bezoldiging te bekomen beschouwd als overeenkomende met de bewezen dienst», en in feite vastgesteld te hebben dat verweerder, leraar van beroep, die, in dienstactiviteit zijnde, zijn ogenblikken van vrije tijd wijdde aan het schrijven van romans, «eens met pensioen gegaan, meester van gans zijn tijd en vrije tijd... bleef schrijven, zich "letterkundige" noemde», het bestreden vonnis, in zijn dispositief, «gezegd heeft dat het feit voor gedaagde (hier verweerder) heel zijn huidige vrije tijd te wijten aan het schrijven van letterkundige werken niet van zulke aard kon zijn dat het hem onderwierp aan de voorschriften van de wet van 10 juni 1937 en aan die van het organiek koninklijk besluit van 22 december 1938», en, dienvolgens, de vordering van eiseres strekkende tot de betaling door de verweerder van de bijdragen in het regime van kindertoeslagen van de buiten dienstverband staande arbeiders van de hand gewezen heeft om de redenen dat «een bijkomend uitgeoefende letterkundige werkzaamheid geen enkele van de .. karakters van het beroep vertoont» en «dat het feit van het op pensioen stellen van een ambtenaar het karakter niet wijzigt van de bijkomende bezigheden waaraan hij zich vroeger gewijd heeft en waaraan hij zich tijdens zijn pensioentijd is blijven wijden»,

terwijl, *eerste onderdeel*, al wie uitsluitend, hoofdzakelijk of op een bijkomende wijze een beroep uitoefent door voor eigen rekening in België gedurende ten minste 18 dagen per jaar te werken onder toepassing van de wet valt en de wet de werkelijke uitoefening van dit beroep vermoedt in hoofde van degene die, door om het even welke aanduiding, derden ervan in kennis stelt dat hij dit beroep uitoefent, en dat, in de stand van de soevereine vaststellingen van de rechter in feitelijke aanleg, de werkzaamheid van verweerder als letterkundige in de loop van de bekritiseerde periode, noodzakelijk in het kader viel van de organieke bepalingen van het regime van kindertoeslagen van de buiten dienstverband staande arbeiders, in het middel bedoeld, en hem verplichtte tot dit regime bij te dragen (schending van de bepalingen van de wet van 10 juni 1937 en van het organiek koninklijk besluit van 22 december 1938 in het middel bedoeld),

en terwijl, *tweede onderdeel*, het beginsel dat het op pensioen stellen van een ambtenaar het karakter van zijn vroegere bijkomende bezigheden niet wijzigt, door het vonnis uiteengezet om er op verweerder toepassing van te maken en hem vrij te stellen van kindertoeslagen van de buiten dienstverband staande arbeiders uit hoofde van gezegde werkzaamheden, al veronderstelde men dat het juist is, quod non, in tegenstrijd is met de reden van dit vonnis die vaststelt dat verweerder, eens op pensioen gesteld, romans bleef

schrijven, maar voortaan «meester zijnde van gans zijn tijd en van zijn vrije tijd» en «zich "letterkundige" noemende», of, althans, in de stand van de hierboven vermelde vaststellingen, niet volstaat om het dispositief te rechtvaardigen; en terwijl een tegenstrijdigheid of onvoldoende karakter van redenen en een schending van artikel 97 van de Grondwet tot gevolg heeft:

en het tweede, uit de schending van de artikelen 1, 2, 5, 9 van de wet van 10 juni 1937 tot uitbreiding van de kindertoeslagen tot de werkgevers en tot de niet loontrekkenden, 3, leden 1 en 2, 7 van het organiek koninklijk besluit van 22 december 1938, en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis, terwijl het eraan herinnert dat «volgens de memorie van toelichting van de wet, de schrijvers voorkomen in de categorie van de personen die zich aan een vrij beroep wijden» en terwijl het vaststelt dat verweerder, «terwijl hij nog in dienstactiviteit was als leraar..., gedurende zijn vrije tijd, een roman schreef waarvan het succes hem ertoe aanzette er andere te pogen, zodat eens op pensioen gesteld, meester van gans zijn tijd en van zijn vrije tijd, hij bleef schrijven, zich letterkundige noemende», niettemin de eis van eiseres verworpen heeft gesteund op de onderwerping van verweerder aan het regime van kindertoeslagen van de buiten dienstverband staande arbeiders uit hoofde van zijn aldus bepaalde letterkundige werkzaamheid welke de werkelijke, uitsluitende hoofdzakelijke of bijkomende uitoefening in België utimaakte, van een beroep dat jaarlijks tenminste 18 dagen omvat, om de redenen: 1) «dat noch de tekst van de wet noch de geest ervan het mogelijk maken onder haar toepassing of onder die van het organiek koninklijk besluit de auteur te laten vallen van letterkundige werken geschreven gedurende de vrije tijd die zijn beroep hem laat», en 2) «dat het feit van het op pensioen stellen van een ambtenaar het karakter niet wijzigt van de bijkomende bezigheden waaraan hij zich vroeger gewijd heeft en waaraan hij zich in zijn pensioentijd bleef wijden»,

terwijl, eerste onderdeel, zowel de tekst als de geest van de wet de onderwerping opleggen van de auteur van letterkundige werken geschreven gedurende de vrije tijd die zijn beroep hem laat, daar onderworpen is aan het regime van de kinderbijslagen voor niet-loontrekkenden al wie in België een onafhankelijk beroep uitoefent, al was het slechts op bijkomende wijze, voor zover dit beroep tenminste 18 dagen in het jaar omvatte en terwijl het feit een werkzaamheid van schrijver uit te oefenen gedurende de uren vrije tijd die de uitoefening van een beroep toestaat niet volstaat om het karakter van beroep van gezegde bijkomende werkzaamheid van de hand te wijzen, de eerste reden van het vonnis dienvolgens inbreuk makende op de in het middel bedoelde organieke bepalingen tot onderwerping van de buiten dienstverband staande arbeiders; en in elk geval niet voldoende in rechte het dispositief rechtvaardigende (schending van artikel 97 van de Grondwet),

en terwijl, tweede onderdeel, het op pensioen stellen daar het het einde van het uitgeoefend beroep aanduidt, het karakter «kan» wijzigen van de bijkomende bezigheden waaraan een ambtenaar zich vroeger gewijd heeft en welke hij in zijn pensioentijd voortzet, en terwijl het op pensioenstellen van verweerder, naar luid van de soevereine vaststellingen zelf van de rechter in feitelijke aanleg, die wijziging tot gevolg had, door het feit enerzijds, dat verweerder geschikt geworden was «om gans zijn tijd» aan zijn letterkundige werkzaamheid te wijden en, anderzijds, dat hij openbaar deze

werkzaamheid aangekondigd had «door zich letterkundige te noemen», de tweede reden van het vonnis aldus inbreuk makende op de wetsbepalingen welke de uitoefening van een beroep kenmerken met het oog op de onderwerping aan het regime van kinderbijslag van de buiten dienstverband staande arbeiders (schending van de in het middel bedoelde bepalingen van de wet van 10 juni 1937 en van het koninklijk besluit) en tegenstrijdig zijnde met de andere redenen van het vonnis welke de gevolgen beschrijven van het op pensioen stellen van verweerder, op zijn werkzaamheid van schrijver (schending van artikel 97 van de Grondwet):

Overwegende dat het bestreden vonnis de Onderlinge Hulpkas voor kindertoeslagen, ontbonden door de wet van 26 juli 1960 tot herinrichting van de instellingen voor kinderbijslag, en waarvan, krachtens die wet, de bevoegdheden door eiser overgenomen worden haar eis ontzegt heeft er toe strekkende verweerder te laten veroordelen tot betaling van de van hem gevorderde sommen om, als onderworpen persoon aan het regime van de kinderbijslagen voor buiten dienstverband staande arbeiders, de bijdragen niet gestort te hebben welke het jaar 1958 en het eerste semester van het jaar 1959 betreffen, dat, om de onderwerping van verweerder aan gezegd regime van kinderbijslagen te rechtvaardigen, aangevoerd was dat hij het beroep van letterkundige uitoefende;

Overwegende dat de letterkundige onderworpen is aan het regime van de kinderbijslagen door de wet van 10 juni 1937 ingesteld en door het koninklijk besluit van 22 december 1938 ingericht, onder de dubbele voorwaarde dat hij, als zodanig, in België uitsluitend, hoofdzakelijk of op een bijkomende wijze, een beroep uitoefent en dat dit beroep jaarlijks tenminste 18 dagen omvatte;

Overwegende dat, voor de toepassing van de wettelijke en reglementaire bepalingen welke gezegd regime beheersen, de rechter niet gerechtigd was in absolute bewoordingen te beweren, enerzijds, «dat een op een bijkomende wijze uitgeoefende letterkundige werkzaamheid geen enkele van de kenmerken vertoont» welke het beroep onderscheiden van een zuiver occasionele werkzaamheid en, anderzijds, «dat noch de tekst noch de geest van de wet (van 10 juni 1937) het mogelijk maken onder toepassing ervan of onder die van het organiek besluit, de auteur te laten vallen van letterkundige werken geschreven gedurende de vrije tijd welke zijn beroep hem laat»;

Dat zelfs begrepen binnen de perken van de door de rechter vastgestelde feiten, deze stellingen ongegrond zijn, daar de rechter er zich toe beperkt heeft er op te wijzen «dat terwijl hij nog in actieve dienst was, leraar Etienne Arthur Masson, gedurende zijn vrije tijd, een roman schreef waarvan het succes hem ertoe aanzette er andere te pogen, met het gevolg dat eens op pensioen gesteld, meester van al zijn tijd en van zijn vrije tijd, hij bleef schrijven, zich letterkundige noemende»;

Overwegende dat deze vaststellingen en, inzonderheid, de omstandigheid dat, op pensioen gesteld, verweerder «meester van gans zijn tijd», bleef schrijven, zozeer de ontwikkeling, de belangrijkheid en de duurzaamheid van de aldus uitgeoefende werkzaamheid onzeker laten, dat zij onverenigbaar zijn met de verklaring van het vonnis «dat het feit van het op pensioen stellen van een ambtenaar het karakter niet wijzigt van de op een bijkomende wijze uitgeoefende werkzaamheden waaraan hij zich vroeger gewijd heeft en waaraan hij zich bleef wijden eens gepensioneerd»;

Overwegende, dienvolgens, dat de beslissing «dat het feit voor gedaagde, hier verweerder, heel zijn huidige

vrije tijd te wijden aan het schrijven van letterkundige werken niet van zulke aard kan zijn dat het hem onderwerpt aan de voorschriften van de wet van 10 juni 1937 en aan die van het organiek koninklijk besluit van 22 december 1938 » noch regelmatig met redenen omkleed is noch wettelijk gerechtvaardigd;

Dat, binnen die perken, de middelen gegrond zijn;

Om die redenen,

Vernietigt het bestreden vonnis;

Beveelt dat van dit arrest melding zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder in de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Dinant, zetelende in graad van beroep.

NOOT: Verg. Cass. 17 juni 1960, J.T. 1960, 573 (letterkundige); Vred. Nieuwpoort, 21 augustus 1957, R.W. 1957-58, 628 (letterkundige); Vred. Nazaret, 31 mei 1961, R.W. 1961-62, 1308 (schilder).

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 2 april 1965.

Voorzitter: M. Somerhausen.

Raadsheren: M.M. De Bock en Rémon.

Substituut-auditeur-generaal: M. Fortpied.

Advokaat: Mr. Wouters.

Buitengewone schade. — Ontvankelijkheid. — Overzeese gebieden. — Magistraten.

Het advies inzake herstelvergoeding wordt naar billijkheid verleend; genoemd advies brengt voor hem die de bestreden handeling heeft verricht, geen schuld mede maar wel de morele verplichting om de geleden buitengewone schade te herstellen; derhalve is het van weinig belang dat België de schulden van het voogdijgebied Ruanda-Urundi, dat een eigen persoonlijkheid en eigen schatkist bezat, niet heeft overgenomen.

Krachtens de wet van 3 april 1964, die artikel 9 van de wet van 27 juli 1961 aanvult, kunnen als vast benoemd worden beschouwd de magistraten wier dienstduur ten minste drie jaar bedraagt; zodanige bepaling vermindert weliswaar aanzienlijk de schade welke verzoeker beweert te hebben geleden, maar heeft niet tot gevolg dat hij hoegenaamd geen belang meer zou hebben bij zijn vraag om advies inzake herstelvergoeding.

Het is hoegenaamd niet zeker dat verzoeker in vast verband zou zijn benoemd indien de administratie hem had medegedeeld dat hij bij het onderzoek van zijn derde verhandeling niet had voldaan, omdat hij nadien aan nog andere voorwaarden had moeten voldoen, zodat het niet blijkt dat de schade dadelijk en stellig is.

Demotte t./ Belgische Staat

(Vice-Eerste Minister, Minister van Buitenlandse Zaken)

Advies nr. 11.163.

Gezien het op 6 februari 1964 ingediende verzoekschrift, waarbij Pierre Demotte, op grond van artikel 7, § 1, van de wet van 23 december 1946 houdende instelling van een Raad van State, de Raad vraagt advies te geven betreffende het herstel van een bui-

tengewone schade die veroorzaakt is door een maatregel welke de Staat heeft genomen in verband met zijn loopbaan als koloniaal magistraat;

Overwegende dat verzoeker bij ministerieel besluit van 31 maart 1956 is benoemd tot magistraat met voorlopige aanstelling; dat de magistraat met voorlopige aanstelling, wil hij tot magistraat met vaste aanstelling worden benoemd, krachtens artikel 7 van het statuut der beroepsmagistraten werkelijke diensten moet hebben verricht die drie jaar niet overschrijden en een examen moet hebben afgelegd waarbij onder meer een verhandeling over bijzonder recht in Congo moet worden voorgedragen en verdedigd; dat verzoeker hiërarchische meerderen in april en in mei 1959 ongunstig hebben geadviseerd over zijn vaste aanstelling in het kader van de magistratuur; dat de minister hem echter op 9 september 1959 toestond, de verhandeling voor te dragen welke het statuut voorschrijft om tot magistraat met vaste aanstelling te kunnen worden benoemd; dat de commissie door artikel 4 van het koninklijk besluit van 7 juli 1924 ingesteld om de verhandelingen te beoordelen een eerste verhandeling op 5 oktober 1959 en een tweede op 27 januari 1960 onvoldoende heeft geacht; dat verzoeker op 11 juli 1960 een derde verhandeling heeft ingediend, die op haar beurt door de commissie onvoldoende werd geacht op 14 september 1960; dat vaststaat dat aan verzoeker niet werd medegedeeld dat hij niet geslaagd was;

Overwegende dat verzoeker, die van 13 januari 1960 tot 30 april 1960 bij het kabinet van de Minister gedetacheerd was, tot 18 september 1960 met verlof zonder wedde werd geplaatst; dat hij op 6 september 1960 vroeg als vrijwilliger naar Leopoldstad te worden gezonden; dat hij onder meer schreef: « Als » magistraat met voorlopige aanstelling, is het mij » niet onbekend dat ik een thesis moet voordragen » alvorens een vaste aanstelling te krijgen in de vaste » kaders. Die thesis is op 11 juli ingediend en ik heb » daarover geen nieuws, maar in ieder geval zou de » Koning mij wettelijk nog maar alleen in Ruanda- » Urundi kunnen benoemen en ik meen dat ik België » meer diensten kan bewijzen in de Republiek Congo »; dat verzoeker als vrijwilliger naar Congo is teruggekeerd van 4 mei 1961 tot 31 juli 1962; dat hij bij herhaling bij de Minister heeft aangedrongen op een regeling voor het geval van de magistraten met voorlopige aanstelling, die opnieuw dienst namen in Congo, door aan te nemen dat zij na drie jaar dienst kunnen worden beschouwd als magistraten met vaste aanstelling; dat de Minister hem telkens antwoordde dat in Congo geen magistraten met vaste aanstelling meer konden worden benoemd; dat een ministerieel besluit van 3 mei 1963 aan verzoekers loopbaan als magistraat met voorlopige aanstelling een einde heeft gemaakt op datum van 15 oktober 1962; dat verzoeker het voordeel van de bepalingen van de wet van 27 juli 1961 betreffende de magistraten met voorlopige aanstelling heeft gevraagd en verkregen;

Overwegende dat verzoeker op 30 oktober 1963 bij de Minister een verzoekschrift heeft ingediend met het oog op herstel van de schade die de administratie hem heeft berokkend, doordat zij de door hem ingediende verhandeling niet heeft onderzocht en hem zodoende de mogelijkheid heeft ontnomen om een vaste aanstelling te krijgen; dat genoemd verzoekschrift een raming van de geleden schade bevatte; dat de Minister dat verzoek bij brief van 11 december 1963 van de hand heeft gewezen;

Overwegende dat de tegenpartij betoogt, dat de advies-aanvraag ten opzichte van de Belgische Staat

niet ontvankelijk zou zijn omdat zij werd ingediend op een tijdstip dat België niet meer «de besturende mogendheid van het voogdijgebied «Ruanda-Urundi was»»;

Overwegende dat de maatregel die als oorzaak van de schade wordt opgegeven, bestaat in het gemis van kennisgeving van de uitslag van het onderzoek van de door verzoeker ingediende verhandeling, welke kennisgeving had moeten geschieden vóór het einde van België's voogdij over Ruanda-Urundi; dat het middel van niet-ontvankelijkheid niet kan worden ingewilligd;

Overwegende dat de tegenpartij nog betoogt, dat de adviesaanvraag niet ontvankelijk zou zijn omdat het voogdijgebied Ruanda-Urundi een eigen persoonlijkheid en een eigen schatkist bezat, en dat België de schulden van dat gebied niet heeft overgenomen;

Overwegende dat het advies inzake herstelvergoeding, bedoeld in artikel 7 van de wet van 23 december 1946, naar billijkheid wordt verleend; dat genoemd advies voor hem die de bestreden handeling heeft verricht, geen schuld medebrengt maar wel de morele verplichting om de geleden buitengewone schade te herstellen; dat het middel van niet-ontvankelijkheid niet kan worden ingewilligd;

Overwegende dat krachtens de wet van 3 april 1964, die artikel 9 van de wet van 27 juli 1961 heeft aangevuld, als vast benoemd kunnen worden beschouwd de magistraten wier dienstduur ten minste drie jaar bedraagt; dat zodanige bepaling de schade welke verzoeker beweert te hebben geleden weliswaar aanzienlijk vermindert, maar niet tot gevolg heeft dat hij hoegenaamd geen belang meer zou hebben bij zijn vraag om advies inzake herstelvergoeding;

Overwegende dat verzoeker betoogt, dat de administratie, doordat zij hem niet heeft laten weten dat zijn derde verhandeling niet voldeed, hem verhinderd heeft er een vierde voor te leggen en dus ook tot magistraat met vaste aanstelling in Ruanda-Urundi te worden benoemd vóór 1 juli 1962, op welke datum die gebieden onafhankelijk zijn geworden;

Overwegende dat het hoegenaamd niet zeker is dat verzoeker in vast verband benoemd zou zijn geweest indien de administratie hem had medegedeeld dat hij bij het onderzoek van zijn derde verhandeling niet had voldaan; dat verzoeker aan nog andere voorwaarden had moeten voldoen, met name: aanneming van zijn vierde verhandeling, voldoen bij de mondelinge verdediging ervan, en slagen voor een examen over een inlandse taal; dat niet blijkt dat de schade dadelijk en stellig is waardoor toepassing van artikel 7 van de wet van 23 december 1946 gewettigd zou zijn;

Overwegende bovendien dat verzoeker nooit heeft gesolliciteerd naar een betrekking van magistraat met vaste aanstelling in Ruanda-Urundi; dat hij daarentegen in zijn brief van 6 september 1960 vraagt om naar Leopoldstad te worden gezonden en eraan toevoegt: «... in ieder geval zou de Koning mij wetelijk nog maar alleen in Ruanda-Urundi kunnen benoemen en ik meen dat ik België meer diensten kan bewijzen in de Republiek Congo»; dat de administratie dan ook normaal heeft geoordeeld dat verzoeker afzag van iedere benoeming met vaste aanstelling in Ruanda-Urundi en aan verzoeker geen kennis heeft gegeven van de uitslag van een onderzoek dat geen zin meer had; dat het feit dat verzoeker niet met vaste aanstelling in Ruanda-Urundi benoemd is, niet te wijten is aan de administratie, maar aan hem zelf die er de voorkeur aan gaf als magistraat in het kader van de technische bijstand naar Leopold-

stad te worden gezonden; dat de adviesaanvraag van de hand moet worden gewezen,

Uitspraak doende bij wege van advies:

Besluit:

Artikel 1. — Het verzoek is verworpen.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

16e Kamer. — 30 juni 1965.

Voorzitter: M. Schuermans.

Raadsheren: M.M. Holvoet en Screvens.

Advocaat-generaal: M. Smets.

Advocaat: Mr. Ooms.

Wegmaking van inbeslaggenomen voorwerpen. — «Voorlopige» beslaglegging.

Voor de toepassing van artikel 507 Sub. is het zonder belang dat het proces-verbaal van inbeslagname gewag maakt van «voorlopige beslaglegging» indien de in de betichting vermelde zaken onder beslag waren en zijn gebleven gedurende de hele periode in de betichting voorzien en de wegneming gedurende deze periode plaats greep.

O.M. t./ N..., L.

Beticht van:

B. tussen 5 en 28 maart 1964, beslagene zijnde 150 kg. veldbeemdgras — 150 kg. Engels zaaigras — 50 kg. kropbaar — 50 kg. kropbaar WT en 200 kg. klaver Morso tegen hem in beslag genomen op 6 maart 1964 bij beslissing van de heer Vermeiren L. controleur bij het Ministerie van Landbouw, in zijn belang bedreiglijk vernield of weggemaakt te hebben;

Overwegende dat de beroepen regelmatig zijn naar vorm en tijd;

Over betichting B:

Overwegende dat — eens te meer in strijd met de beweringen van betichte in conclusies — de heer Vermeire, in dienst van het Ministerie van Landbouw met de graad van controleur, de bevoegdheid bezat om de zaden in beslag te nemen;

Overwegende inderdaad dat naar artikelen 3 en 6 van het koninklijk besluit nr. 89 dd. 30 november 1939, houdende aanvulling en samenschakeling van de reglementering van de handel in zaden, door artikel 3 van het koninklijk besluit van 3 juli 1959, verwezen wordt wat betreft de opsporingen, vaststellingen en vervolgingen van inbreuken op artikel 2 van bedoeld koninklijk besluit, gewijzigd bij koninklijk besluit van 13 december 1963;

Overwegende dat luidens artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 89 dd. 30 november 1939, onverminderd de plichten der officieren der gerechtelijke politie, de inbreuken op de bepalingen van dit besluit en van de voor zijn uitvoering getroffen reglementen worden vastgesteld door de agenten te dien einde aangewezen door de Minister van Landbouw, dewelke dienaangaande bevoegdheid heeft;

Dat de heer Vermeire één van deze agenten is;

Overwegende dat het recht van deze agenten de produkten in beslag te nemen door artikel 6 van het

koninklijk besluit nr. 89 van 30 november 1939 uitdrukkelijk voorzien is;

Overwegende dat voor de toepassing van artikel 507 van het strafwetboek, het zonder belang is dat het proces-verbaal van inbeslagneming gewag maakt van «voorlopige beslaglegging» daar de in de betichting vermelde zaken onder beslag waren en zijn gebleven gedurende de hele periode in de betichting voorzien;

Dat de wegneming plaats greep op een ogenblik waarop de inbeslagneming ontegensprekelijk nog bestond, daar het proces-verbaal vermeldt dat de zaden voorlopig in beslag genomen worden tot het einde van het onderzoek van de bevoegde controleur, hetwelk nog niet geëindigd was;

Overwegende dat er dus miskenning is geweest van het beslag gedaan door de bevoegde overheid;

Overwegende daarenboven dat, welke ook de benaming weze die door de verbalisant gebruikt werd, de inbeslagneming door verbeurdverklaring kon worden gevolgd (artikel 6 K.B. nr. 89 van 30 november 1939);

Overwegende dat de aangehaalde rechtsleer dienvolgens ter zake zonder toepassing is;

Overwegende dat uit de elementen van de zaak blijkt dat betichte, die op het ogenblik van de inbeslagneming voorhiel dat zij voor hem niets betekende en dat men hem zou gezegd hebben dat hij zijn plan moest trekken, aansprakelijk voor de feiten omschreven in betichting B is;

Overwegende dat de feiten van deze betichting bevestigd zijn gebleven door het onderzoek voor het Hof gedaan;

Overwegende dat de straftoemeting is bij te treden wat beide betichtingen betreft;

Om deze redenen :

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak;

Alle andere of meer uitgebreide conclusies van de hand wijzende als ongegrond;

Gezien artikelen 211 van het wetboek van strafvordering, 24 der wet van 15 juni 1935, alsook de wetsbepalingen aangehaald in het bestreden vonnis; ter zitting door de heer Voorzitter aangeduid;

Ontvangt de beroepen;

Bevestigt het bestreden vonnis;

Verwijst betichte in de kosten van beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

Kamer van inbeschuldigingstelling. — 29 sept. 1965.

Voorzitter : M. Carnewal.

Raadsheren : M.M. Desplenter en Struye de Swielande.

Substituut-procureur-generaal :

M. Vincent Vandermeersch.

Doping. — Sport. — Wielrenners. — Verdovende middelen. — Bezit zonder oogmerk om te verkopen. — Strafbaarheid.

Uit de Nederlandse redaktiewijze van de artikelen 11 en 13 van het K.B. van 31 december 1930 betreffende de handel in slaap- en verdovende middelen blijkt op het eerste gezicht, dat het bezit van zodanige produkten eerst strafbaar zou zijn ingeval het geschiedt met het oog op de verkoop.

De Franse tekst van bovenvermelde bepalingen maakt daarentegen enkel gewag van het bezit zonder oogmerk om te verkopen.

Een aandachtig onderzoek van het opzet van de wetgever leidt tot het logisch en redelijk besluit dat elk louter bezit van verdovende middelen, zoals die welke in casu de betrokken wielrenners in verband met «doping» voorhanden hadden, strafbaar is.

O.M. t/ Messelis en anderen.

Overwegende dat uit het gerechtelijk strafonderzoek gebleken is dat de hun ten laste gelegde feiten als volgt luiden moeten :

Allen : verdacht van op 23 mei 1964, te Heist-aan-Zee, en in de loop van de maand mei 1964, in het gerechtelijk arrondissement Brugge, of, bij samenhang, elders in het Rijk :

A. Bij inbreuk op artikel 3, 27 en 28 van het K.B. van 31 december 1930 omtrent de handel in slaap- en verdovende middelen, genomen in uitvoering van en strafbaar gesteld bij de wet van 24 februari 1921, zonder voorafgaandelijke vergunning vanwege de Minister van Binnenlandse Zaken en Volksgezondheid, verdovingsmiddelen te hebben ingevoerd;

B. Bij inbreuk op artikel 11 van het K.B. van 31 december 1930 omtrent de handel in slaap- en verdovende middelen en artikelen 1, 2 en 3 van het B.R. van 11 februari 1946, gewijzigd door het K.B. van 3 juli 1957, betreffende de handel en de verkoop van sommige bijzonder giftige stoffen, genomen in uitvoering van en strafbaar gesteld bij artikel 2, alinea 1 van de wet van 24 februari 1921, zonder voorafgaande vergunning van de Minister van Binnenlandse Zaken en Volksgezondheid, onder bezwarende titel of om niet, verdovingsmiddelen, phenylaminopropane, methyphenylaminopropane of hun zouten te hebben vervaardigd, in het bezit te hebben gehad, verkocht of te koop te hebben gesteld, afgeleverd of aangeschaft te hebben, en dit buiten elke aankoop of bezit krachtens geneeskundig voorschrift;

C. Bij inbreuk op artikelen 14, 27 en 28 van het K.B. van 31 december 1930 omtrent de handel in slaap- en verdovende middelen, genomen in uitvoering van en strafbaar gesteld bij de wet van 24 februari 1921, verdovingsmiddelen te hebben vervoerd voor rekening van iemand die niet de door voormeld K.B. van 31 december 1931 voorziene vergunning heeft;

D. Bij inbreuk op artikelen 21, 27 en 28 van het K.B. van 31 december 1931 omtrent de handel in slaap- en verdovende middelen genomen in uitvoering van en strafbaar gesteld bij de wet van 24 februari 1921, door middel van een vals voorschrift, van een valse aanvraag, van valse handtekeningen of van enig ander bedrieglijk middel, verdovingsmiddelen te hebben verkregen of getracht te verkrijgen;

E. Bij inbreuk op artikel 13 van het K.B. van 31 december 1930 omtrent de handel in slaap- en verdovende middelen, en artikelen 1, 2 en 3 van het B.R. van 11 februari 1946, gewijzigd door het K.B. van 3 juli 1957, betreffende de handel en de verkoop van sommige bijzonder giftige stoffen, genomen in uitvoering van en strafbaar gesteld bij artikel 2, alinea 1 van de wet van 24 februari 1921, verdovingsmiddelen, phenylaminopropane, methylphenylaminopropane of hun zouten, te hebben bewaard, of afgeleverd, in- of uitgevoerd, te hebben vervoerd of doen vervoeren, zonder dat ze verpakt waren in glazen of metalen houders (met uitzondering voor het ruwe opium en de cocabladeren) waarop duidelijk de naam van de bewuste stoffen of bereidingen vermeld staat, zoals deze bij artikel 1 van het K.B. van 31 december 1930 en bij artikel 1 van het K.B. van 3 juli 1957 bepaald is, en zonder dat op de houders bovendien een speciaal oranje-rood etiket

is aangebracht waarop met zwarte inkt een doodshoofd en de vermelding « Poison - vergift », in goed merkbare letters, aangebracht, gedrukt staan;

Gelet op de vordering van de Procureur des Konings te Brugge gedagtekend van 26 april 1965, en strekkende tot: 1) de buitenvervolginstelling van de verdachten ten opzichte van de telastlegging A, C en D,

2) de verwijzing van de verdachten naar de correctionele rechtbank op grond van de telastleggingen B en E;

Gelet op de beschikking van de raadkamer van de rechtbank van eerste aanleg te Brugge gedagtekend van 16 mei 1965, waarbij verklaard werd « dat er geen aanleiding is tot vervolging ten opzichte van de negen verdachten voor de feiten voorzien in de vordering onder litt. A, B, C, D en E »;

Gelet op het hoger beroep door de procureur des Konings te Brugge, tegen voormelde beschikking ingesteld op 18 mei 1965;

Vordert :

Dat het aan het Hof, Kamer van inbeschuldigingstelling zou behagen,

I. Nopens de ontvankelijkheid van het hoger beroep door de procureur des Konings ingesteld :

1) vast te stellen dat de procureur des Konings tijdig en volgens de pleegvormen door de wet vereist hoger beroep heeft ingesteld tegen de beschikking van de raadkamer van 18 mei 1965;

2) vast te stellen dat dit hoger beroep derhalve ontvankelijk is;

II. Nopens de gegrondheid van het hoger beroep door de procureur des Konings ingesteld :

1) ten opzichte van de telastleggingen A, C en D,

a) vast te stellen dat uit het gerechtelijk strafonderzoek geen voldoende bezwaren tegen de verdachten gerezen zijn, en dat dus dit hoger beroep ongegrond is;

b) derhalve, verklarende dat er geen aanleiding is tot vervolging van de negen verdachten op grond van de telastleggingen A, C en D, de aangevochten beschikking op dit stuk te bevestigen;

2) ten opzichte van de telastleggingen B en E, met eenparigheid van stemmen :

a) vast te stellen dat de buitenvervolginstelling door de eerste rechter uitgesproken aanleunt bij de considerans dat uit het gerechtelijk strafonderzoek niet gebleken is dat de in deze telastlegging bedoelde stoffen of produkten, in het bezit gehouden werden « met het oog op de binnenlandse handel, de verkoop of de afstand aan derden », terwijl in de beschikking geen melding wordt gemaakt van het vervoer van bedoelde stoffen of produkten;

b) vast te stellen dat deze considerans, wat het bezit of de bewaring betreft, inderdaad op eerste gezicht gerechtvaardigd lijkt door de Nederlandse redactiewijze van artikelen 11 en 13 van het K.B. van 31 december 1930 waar gehandeld wordt over het « voor de verkoop in het bezit hebben » en over het « voor de verkoop bewaren »;

c) vast te stellen echter dat in de Franse tekst van bedoelde artikelen, slechts telkens en alleen het woord « détenir » voorkomt, zonder dat er gewag wordt gemaakt van verkoop, en dat derhalve beide teksten verschillend zijn;

d) vast te stellen dat het dan ook op grond van artikel 7 van de wet van 18 april 1898, de gerechten geboden is, de teksten naar de wil van de wetgever te interpreteren;

e) vast te stellen dat de wetgever, (zonder natuur-

lijk afbreuk worde gemaakt aan het principe « de minimis non curat praetor » waarvan de toepassing echter aan de bevoegdheid van de gerechten vreemd blijft (zie Cass. 12 maart 1956, J.T. 1956, blz. 492) en uitsluitend aan het openbaar ministerie voorbehouden is), elk eenvoudig bezit, met een uitzondering nochtans, zoals hierna blijken zal, en niet het bezit met het oog op de verkoop, heeft bedoeld; dat dit meer bepaald duidelijk komt vast te staan,

op grond van het feit dat de wetgever het nodig heeft geacht uitdrukkelijk aan het louter bezit zonder vergunning doch krachtens een geneeskundig voorschrift, elk strafbaar karakter te ontnemen (artikel 11, al. 3 van het K.B. van 31 december 1930). Had de wetgever slechts het bezit met het oog op de verkoop strafbaar willen stellen dan moest voormelde uitzondering natuurlijkerwijze niet worden voorzien;

op grond van het feit dat in artikel 11 van het K.B. van 31 december 1930 ook de woorden « onder bezwarende titel of om niet » — « à titre onéreux ou à titre gratuit » voorkomen die wel op het in het bezit hebben (détenir) slaan;

op grond van het feit dat het koninklijk besluit van 31 december 1930, in beide en niet enkel « de handel » maar « le trafic » in slaap- en verdoovende middelen beoogt, hetgeen een ruimere betekenis heeft;

op grond van het feit dat voornoemd K.B. aanleunt bij de wet van 14 augustus 1927 houden — de goedkeuring van de op 19 februari 1925 te Genève gesloten overeenkomst omtrent de verdovingsmiddelen en uitdrukkelijk tot doel heeft « aan de voorwaarden van de te Genève op 19 februari 1925 gesloten internationale overeenkomst te voldoen »; dat deze overeenkomst uitdrukkelijk beoogt « de smokkelhandel en het misbruik van de door de Haagse Conventie van 23 januari 1912 bedoelde zelfstandigheden « af te schaffen en meer bepaald « het gebruik » (l'emploi) van deze zelfstandigheden « uitsluitend tot het geneeskundig en wetenschappelijk gebruik » (usages) te beperken (art. 5 van de overeenkomst) en daarvoor aan de contracterende partijen de verplichting oplegt maatregelen te nemen o.m. om elk bezit (toute détention) door niet gemachtigde personen te verbieden (art. 7 van de overeenkomst);

op grond ten slotte van de overweging dat, in het licht van het voorgaande het eenvoudigweg ondenkbaar is, dat de wetgever slechts aan een vorm van bezit, namelijk met het oog op de verkoop, een strafbaar karakter zou hebben willen verlenen, en andere vormen van bezit, zoals bv., zonder vaststaand doel, of met het oog op ruilhandel, of nog voor rekening van een derde die wel aan smokkelhandel doet, van de toepassingsfeer van de wettelijke of reglementaire bepalingen zou hebben willen uitsluiten;

f) vast te stellen dat er tegen de negen verdachten, meer bepaald in het licht van hetgeen hierboven sub. litt. e) uiteengezet werd, voldoende bezwaren bestaan dat ze zich aan de telastleggingen B en E hebben schuldig gemaakt en dat deze telastlegging ingevolge artikelen 11 en 13 van het K.B. van 31 december 1930, artikelen 1, 2 en 3 van het B.R. van 11 februari 1946, gewijzigd door het K.B. van 3 juli 1957, en artikel 2, al. 1 van de wet van 24 februari 1921, tot correctionele straffen aanleiding geven;

g) derhalve gelet op voormelde wetsbepalingen, alsook op de artikelen 128, 130, 135, 215, 217, 223 en 230 van het wetboek van strafvordering, artikel 2 van de wet van 4 september 1891, alsook artikelen 13 en 24 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, ten opzichte van de telastleggingen B en E, de aangevochten beschikking te niet te doen

en de negen verdachten naar de correctionele rechtbank te Brugge te verwijzen.

Gelet op de beschikking van de raadkamer van de rechtbank van eerste aanleg te Brugge gedagtekend van 18 mei 1965 waarbij verklaard werd «dat er geen aanleiding is tot vervolging ten opzichte van de negen verdachten voor de feiten voorzien in de vordering onder litt. A, B, C, D en E»;

Gelet op het hoger beroep door de heer Procureur des Konings te Brugge tegen voormelde beschikking ingesteld op 18 mei 1965;

Gelet op de schriftelijke vordering van de h. Procureur-generaal dd. 21 juni 1965;

Gehoord de heer Vandermeersch, substituut procureur-generaal, in zijn vordering ter terechtzitting van 22 september 1965;

Gehoord de vierde en de vijfde verdachte in hun middelen van verdediging voorgedragen door henzelf; — ter terechtzitting van 22 september 1965; dit alles in het Nederlands;

Overwegende dat de verdachten, Messelis André, Vanhaesebroeck Hervé, Desmet Willy, De Loof Gabriël, De Middelre Robert, Lamote Camiel, De Craeye Georges, Schils Eduardus, minstens tien dagen vooraf, en de verdachte Groeneweg Dirk minstens één maand en tien dagen vooraf, van dag en uur van de verschijning vóór het Hof, Kamer van Inbeschuldigingstelling, werden verwittigd, terwijl het dossier gedurende hetzelfde tijdstip te hunner beschikking werd gesteld ter Griffie;

Overwegende dat de verdachten Messelis André, Vanhaesebroeck Hervé, Desmet Willy, Lamote Camiel, De Craeye Georges, Groeneweg Dirk en Schils Eduardus, alhoewel behoorlijk verwittigd, ter terechtzitting van 22 september 1965, niet verschenen zijn;

Overwegende dat het hoger beroep tijdig en geldig werd ingesteld;

Overwegende dat er tegen de negen verdachten bezwaren bestaan voor wat de telastleggingen B en E betreft;

dat deze telastleggingen aanleiding geven tot correctionele straffen;

Overnemende de beweegredenen aangehaald in de vordering van de Procureur-generaal wat betreft de telastleggingen A, C en D;

Om deze redenen,

Kamer van Inbeschuldigingstelling,

Overnemende de wetbepalingen aangehaald in de schriftelijke vordering van de Procureur-generaal, alsmede gelet op artikel 140 van de wet van 18 juni 1869;

Ontvangt het hoger beroep; Verklaart het gedeeltelijk gegrond;

Bevestigt de bestreden beschikking voor wat de telastleggingen A, C en D betreft;

Doet ze teniet voor het overige, en opnieuw wijzende, met éénparigheid van stemmen;

verwijst de verdachten, Messelis André, Vanhaesebroeck Hervé, Desmet Willy, De Loof Gabriël, De Middelre Robert, Lamote Camiel, Groeneweg Dirk, De Craeye Georges en Schils Eduardus, in vorenstaande vordering van de Procureur-generaal vermeld,

naar de correctionele rechtbank te Brugge, wegens de telastlegging B en E in voornoemde vordering omschreven.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE LEUVEN

2e Kamer. — 24 september 1965.

Voorzitter : M.J. Peeters.

Referendaris : M.C. Vandenbergh.

Advokaten : Mrs. W. Baeté en F. Calloud.

Verzekeringsovereenkomst. — Erkenning van verantwoordelijkheid. — Verhaal tegen verzekerde niet gegrond.

Verhaal tegen de verzekerde, ingevolge art. 19 en 24 van de verzekeringsovereenkomst (modelpolis), is slechts gegrond wanneer de verzekeraar, ingevolge en wegens de bekentenis van verantwoordelijkheid vanwege de verzekerde, de derde benadeelde moet vergoeden.

Ingeval van twijfel over de waarachtigheid der omstandigheden van de schulderkenning, zal gebeurlijk de Rechtbank beslissen of al dan niet moet worden vergoed. In afwachting kan de verzekeraar weigeren te betalen.

N.V. Noodstar en Boerhaave t/ Verbeek.

Gezien de geregistreerde inleidende dagvaarding van gerechtsdeurwaarder Vanheukelen, in verblijf te Leuven, in datum van 17 maart 1965;

Aangezien de vordering strekt tot veroordeling van verweerder tot betaling aan aanlegster der som van 12.970 fr., zijnde het bedrag dat zij, in haar hoedanigheid van verzekeraarster voor de schade berokkend aan derden, voor zijn rekening betaalde ingevolge een verkeersongeval dat zich voordeed te Rocourt op 7 november 1964;

— dat aanlegster beweert dit bedrag van verweerder te mogen terugvorderen in toepassing van art. 19 en 24 van de verzekeringspolis door hem onderschreven omdat hij bij gezegd ongeval aan zijn tegenpartij een geschreven bekentenis van aansprakelijkheid overhandigde;

Aangezien inderdaad blijkt uit de bestanddelen der zaak dat verweerder op 7 november 1964 aan Mevr. Wafflard Denise een eigenhandig geschreven verklaring overhandigde waarbij hij bekende «bij het uitvoeren van een achterwaartse beweging haar voertuig te hebben aangereden... en alleen schuldig te zijn aan dit ongeval»;

— dat aanlegster aan Mevr. Wafflard 12.554 fr. betaalde en 316 fr. (niet 416 fr. zoals in de dagvaarding gevorderd) uitgaf voor kosten van expertise;

— dat het van deze uitgaven is dat zij terugbetaling vordert;

Aangezien luidens art. 19 van de polis tussen partijen onderschreven «Iedere erkenning van verantwoordelijkheid... door de verzekerde gedaan, de maatschappij ontslaat van elke verplichting tegenover hem voor het desbetreffende ongeval»;

— dat verder, in art. 24 voorzien wordt dat «ieder tekortkoming van de verzekerde aan zijn verplichtingen hem het recht op de dekking van het kontrakt ontnemt»;

Aangezien zulks enkel kan betekenen dat, wanneer aanlegster ingevolge en wegens de bekentenis van verantwoordelijkheid van haar verzekerde, gehouden is de derde benadeelde te vergoeden, zij een recht van verhaal tegenover hem mag uitoefenen;

dat, wanneer in casu aanlegster de schade van Mevr. Wafflard betaalde, zulks blijkbaar niet was omdat verweerder ondertekende «alleen schuldig te zijn voor he

ongeval» maar wèl omdat hij de omstandigheden zelf waarin de aanrijding zich voordeed bekende en deze zijn verantwoordelijkheid insluiten;

dat, indien aanlegster twijfelde aan de waarachtigheid der omstandigheden zelf van de aanrijding, zodat de bekentenis van verweerder als bedrieglijk kan worden aangezien, het haar behoorde zulks gerechtelijk te laten vaststellen en in afwachting betaling te weigeren;

dat, indien bij deze gerechtelijke vaststelling zou gebleken zijn dat de aanrijding niet gebeurde in de omstandigheden zoals door verweerder bekend en deze geen verantwoordelijkheid in zijn hoofde insloten, aanlegster wellicht niet had moeten betalen; dat het slechts in de onmogelijke veronderstelling was dat een veroordeling uitsluitelijk op de bekentenis van verantwoordelijkheid van verweerder zou gesteund (gaan) lees: geweest zijn da taanlegster verhaal tegen hem zou hebben mogen uitoefenen;

dat aanlegster zeker ongelijk had tot betaling over te gaan indien zij aan de oprechtheid van de verklaring twijfelde en ten onrechte meende dat deze betaling haar onvoorwaardelijk het recht zou geven terugbetaling te eisen.

Aangezien de vordering aldus ongegrond is;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Alle andere en meer omvatende besluiten verwerpend;

Verklaart de vordering ongegrond en wijst aanlegster af;

Laat de gerechtskosten ten haren laste.

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande alle verhaal en zonder borgstelling.

NECROLOGIE

EDWARD GORIS

Voorzitter van de Rechtbank van Eerste aanleg te Dendermonde

Zoals hij het bij laatste wilsbeschikking had bepaald werd het stoffelijk overschot van Eduard Goris, in leven Voorzitter van de Rechtbank van Eerste aanleg te Dendermonde, op maandag 9 oktober in de allerstrikste intimiteit te Dendermonde ten grave gedragen.

Dat de ziekte, waaraan de heer Goris sedert vele maanden lijdend was, uiteindelijk een noodlottig verloop moest krijgen, wisten de ingewijde vrienden en zijn heengaan is dan ook geen verrassing geweest. Nochtans hebben allen die hem gekend hebben in zijn vele functies en hoedanigheden, zijn overlijden met veel leed in het hart vernomen: omdat allen die hem op enigerlei wijze hebben benaderd voor zijn innemende persoonlijkheid slechts gevoelens konden opbrengen van diepe eerbied en genegenheid.

Zelfs wanneer hij naar buiten uit hard en gestreng moest optreden, — omdat het nu eenmaal niet anders kon — dan was er in zijn ondertoon steeds iets waar te nemen dat goedheid en mildheid verried en een beroep op begrip voor zijn strenge vermaningen.

Hij was niet een man van één enkel boek, — homo unius libri — door de ongemeen sociale geaardheid, die zich bij hem manifesteerde van in zijn jeugd, had hij een veelzijdige belangstelling voor allerlei problemen van de gemeenschap waarin hij leefde en aan dewelke hij dienst wilde bewijzen: hij was een der

stichters van de scoutsbeweging in het Dendermondse en de ouderen zullen zich de jonge advocaat Goris en de onderzoeksrechter Goris herinneren, die als distriktsleider van het V.V.K.S. niet aarzelden om, waar het pas gaf, het scoutsuniform met de korte broek aan te trekken en «als scout» in het openbaar te verschijnen. De geest van het scoutisme heeft hij in zijn verder leven meegedragen, steeds het oog gericht op «de goede daad».

De ziekenzorg en alles wat daarmee verband hield was een van de aspecten van het maatschappelijk leven, die hem in hoge mate bekommerde. Als voorzitter van de Commissie van Openbare Onderstand te Dendermonde en als Voorzitter van de afdeling van het Rode Kruis heeft hij jarenlang geijverd en gevochten voor een meer doelmatige en betere inrichting van het ziekenhuiswezen, waarvan geen enkel probleem hem onbekend was.

En om de veelzijdigheid van zijn belangstelling te illustreren vermelden wij alleen dat hij nog Voorzitter was van de Kerkfabriek van de O.-L.-V.-parochie te Dendermonde, Voorzitter van de Provinciale Commissie voor Studiebeurzen van Oost-Vlaanderen, Voorzitter van de Oud-leerlingenbond van het College der H. Maagd en Ondervoorzitter van de Oudheidkundige Kring van het Land van Dendermonde.

De heer Goris, die te Dendermonde geboren werd op 27 maart 1904, als zoon van een beambte van het Parket, verloor zijn vader en zijn twee broeders bij gelegenheid van een spoorwegongeval in Frankrijk tijdens de eerste wereldoorlog. Na de oorlog keerde zijn moeder met haar twee overblijvende kinderen naar Dendermonde terug en de jonge Edward, die aanvankelijk gedurende een paar jaar de lessen had gevolgd van de Rijksmiddelbare school maar die gaarne «hogerop» wilde studeren, behaalde in amper drie jaar een diploma van Grieks-Latijnse humaniteiten na een schitterend eindexamen voor de Centrale examencommissie te Brussel.

In 1924 liet hij zich als student inschrijven aan de Universiteit te Gent waar hij in 1929 het doctoraal examen in de rechten aflegde met grote onderscheidingen.

Na een vruchtbare stage in het kantoor van mr. G. Vandenbossche te Gent vestigde hij zich als advocaat te Dendermonde. In 1937 werd hij benoemd tot Substituut van de Procureur des Konings en in 1940 tot Rechter in de Rechtbank. Nog hetzelfde jaar werd hij aangesteld als Onderzoeksrechter, welke functie hij gedurende twee termijnen bleef waarnemen. Naderhand zetelde hij zowel in de correctionele als in de burgerlijke kamers der rechtbank. In 1947 werd hij bevorderd tot Ondervoorzitter van de Rechtbank en in 1955 volgde hij wijlen de heer M. Matthys als Voorzitter op.

Het was geen eenvoudige opgave om deze Voorzitterszetel te gaan bezetten nadat zijn voorgangers, J. van Ginderachter en M. Matthys in het gehele land aan de Rechtbank van Dendermonde een reputatie hadden verzekerd die de andere arrondissementsrechtbanken haar mochten benijden. Niet alleen vanwege de hoge kwaliteit van haar leden en hun juridische kennis maar ook op het gebied van de organisatie: van heinde en ver kwam men naar Dendermonde om er de organisatie van de griffie te bewonderen.

Niettegenstaande de zware ziekten die hem gedurende jaren te enemaal hebben belet op een normale wijze zijn voorzitterschap uit te oefenen en hem soms vele maanden achtereen van de Rechtbank verwijderd hielden, heeft de heer Goris een meer dan lofwaaardige poging gedaan om die zware erfenis hoog te houden.

De leden van de Rechtbank en van het Parket, de avoués en de advocaten en allen die bij de rechtsbedeling in het arrondissement Dendermonde betrokken zijn, bewaren de herinnering aan een man, die slechts één bedoeling had: de gemeenschap en het Recht te dienen en het Recht omderwille van de gemeenschap. Zijn betrachting om het recht te dienen ging zo ver, dat hij hemel en aard zou hebben bewogen om het herstel na te streven van een onrecht dat hij meende te moeten wijten aan een gerechtelijke vergissing. Vóór alles was hij « een goed mens ».

W. M.

BALIELEVEN

Conferentie der Jonge Balie te Kortrijk.

Plechtige openingszitting.

De openingsrede werd gehouden door onze jonge talentvolle Kortrijkse confrater Mr. De Brouwer in de recent afgewerkte zaal van het niet minder recente Gerechtshof.

Deze zaal was volledig volzet door officiële vertegenwoordigers, de Minister, het Parket Generaal van het Hof van Beroep en de Rechtbank van Kortrijk, alsook de confraters en vertegenwoordigers van een aantal zusterconferenties.

Na de inleiding door de Voorzitter Michel Albers, belichtte Mr. Alain De Brouwer elk van de aspecten van leven en werk van deze reus uit de Belgische rechtsgeschiedenis Mr. Edmond Picard.

Het was vooral zijn bedoeling ons te bewijzen dat hij niet alleen van zulk formaat was op het juridisch terrein, maar ook op het politieke, muzikale, theatrale, en literaire.

Hij was volledig en perfect. Het wederantwoord van de Stafhouder Mr. Claeys bracht ons, tegenover dit feitenmateriaal eindelijk het kritische woord en dit met een charme die eenieder begeesterde.

Volgde dan de intieme receptie in de wandelzaal der eerste verdieping en het om zijn gastronomische kwaliteiten befaamde banket, voorafgegaan en gevolgd door een bezoek aan de bar en doorsneden door een aantal toasten, waarvan deze van de Voorzitter van het Verbond Mr. Michel De Gryse, de referendaris Vandekerckhove, en van Mr. Seger Van Hee junior, ons steeds bijblijven door de klasse van hun menselijkheid en hun humor.

De Voorzitter Albers dreef het dan zo ver dat hij in het midden van de nacht zijn echtgenote mobiliseerde om de overblijvenden bij hem te ontvangen tot in de vroege uren.

L. S.

TIJDSCHRIFTEN

Algemeen Fiscaal Tijdschrift, jg. 1965 - nr. 12:

Van de Vyvere B., Belastingdruk op Vennootschapswinsten.

Ars Aequi, jg. 1965 - nr. 10:

Kuiper M.J., Wetgeving en parlementair stelsel in de E.E.G.

Nederlands Juristenblad, jg. 1965 - nr. 34:

Hijmans D. en Van Weel E., De voorgestelde her-

ziening van de Auteurswet 1912 en haar gevolgen voor de mechanische reproductie van wetenschappelijke en zakelijke geschriften. — Van Asbeck F., Indonesisch adatrecht en Afrikaans volksrecht. — Rijndorp J.L., Het wetsontwerp tot naturalisatie van de heer Claus von Amsberg. — Walsum W.E., Het duiveltje uit het doosje. — Polak C.H.F. Naschrift. — Feenstra R., Prof. Mr. P.W.A. Immink †.

Nr. 35:

Drielsma H.A., De definitie van levensverzekering naar geldend en toekomstig recht. - Polak J.M., Broederschap der Notarissen. - Het werk aan het nieuwe B.W. - Peletier W.M., Congres te Athene. - Peletier W.M., Bezoek aan de Atheense Averoff-gevangenis.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jg. 1965 - nr. 4875:

Henriquez E.C., Het domiciliebeginsel in het Antilliaanse internationaal en interregionaal privaatrecht en de invloed daarvan op het Nederlands recht (IV).

Nr. 4876:

Henriquez E.C., Het domiciliebeginsel in het Antilliaanse internationaal en interregionaal privaatrecht en de invloed daarvan op het Nederlands recht (V, slot).

Revue Pratique du Notariat Belge, jg. 1965 - nr. 2511:

Renauld J.G., La signature dans les testaments. - Vente d'immeubles situés aux Pays-Bas.

Recueil Général de l'enregistrement et du notariat, jg. 1965 - nr. 20884 à 20886:

Donnay M., Obligation de l'enregistrement.

Répertoire Fiscal, jg. 1965 - nr. 5 - 6 - 7:

Van Waardenburg M., La « Société Anonyme en Perles » dans le droit fiscal néerlandais.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités, jg. 1965 - nr. 8:

Dalcq R.O. Vice: anomalie extrinsèque: condition: absence de cause étrangère. Rechtspraak.

Journal des Tribunaux, jg. 1965 - nr. 4503:

Constant J., La protection sociale et judiciaire de la jeunesse (suite et fin).

Recueil Dalloz (Paris), jg. 1965 - nr. 32:

Garron, R., Influence de la destination sur le régime juridique des droits.

Nr. 33:

P.L.J., Les nouveaux procédés offerts à l'Administration pour prendre possession de biens publics ou privés.

Public Law, jg. 1965 - nr. 215 - 298:

Pickering J.F., The Enforcement of Resale Price Maintenance 1956-64. - Ganz G., Estoppel and Res Judicata in Administrative Law. - Nrain J., Nationalisation and the Right to Hold Property under the Indian Constitution.